

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona
 Egy hónapra 2 korona

VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona
 Egy hónapra 2 k 40 f.

HIRDETÉSEK:
 4-szeresben heti sor egyszer 30 fillér
 minden következőnél 16 fillér

Nyitási díj 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemi
 vasutak palotájában
 TELEFON-SZÁM: 22.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Révész és
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Kedd, július 28.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A padisahok végnapjai.
- Kivándorlók bankárja.
- A husárokat leszállítják.
- Mi okozza a fuziót?
- Alkotmány Törökországban.
- A szerb patriárka-választás.
- Csak titokban!
- Nyár van.
- Velencében tartóztatott magyar színészek.
- A felelősért levelező-lap.
- A zugbankárok bűnügye.
- Nem maradnak Aradon a politikai foglyok.
- Miért lettem portás?
- Az autobus első vasárnapja.
- Tárca: A találkozó. Írta: Biró Lajos. — A léghajós tudomány.

A padisahok végnapjai.

Arad, július 27.

Félholdas zászlók alatt, keleti zene mellett mámoros diadalt ül Európa legkeletibb népe. Konstantinnak csodálatosan szép városában, ahol eddig tíz hangos ember nem gyűlhetett össze az utcasarkon felsőbb engedelem nélkül, néhány nap óta zajos tömegek éltetik a forradalmak hármasszavát. De azért nincs forradalom, csak ünnep van, mely a forradalmakat megelőzni és követni szokta. Törökországban, ahol most a szabadság ünnepét ülik, már lezajlott a vértelen forradalom és ez az ünnep nem a harcnak, hanem egy szebb és emberesebb kornak megnyitója.

Keleti színpompában, megkapó díszletek mögül harsan elő ez a megnyitó.

Előtérben áll a Jildiz-kioszk, ahol a leg-hüségesebb örök között revolverrel a kezében életéért remeg a szultán, millió, meg millió mohamedánok egyedüli ura. Nehány nappal előbb még önkényura, ma alkotmányos fejedelme. Nem önszántából lett azzá; ezt csak legfeljebb majd a török elemi iskolák történelmi olvasókönyvében fogják így tanítani, ha majd az ezerekilencszáznyolcas júliusi napokról oktatják a kis török nebulókat. A valóságban nagyon is másképpen áll a dolog. A szultán, ez az izzig-vérig keleti despota, nem érzélgősségből, nem igazságszeretetből, vagy lelkesedésből adta meg a modern magna kartát. Kényszerítették erre, kicsikarták ezt tőle saját katonái. A hüségesebb basák, a hajlongó bégek, a vitéz janicsárok, akiket százados álmukból, fatalista nyugalmukból felvert és meghódított az új Törökország vágya.

Ezek a basák, bégek, közkatonák a törökországi események igazi hősei. A török nép még jó sokáig élhetne volna a maga ázsiai életét, ha nem olyan a katonasága, mint amilyen. Törökország katonai állam volt és katonasága jóval nagyobb szerepet játszott, mint egy nyugati állam hadserege. A szultán mindig csak ezt a hadsereget erősítette, ezt a hadsereget növelte, taníttatta, nem csoda tehát, hogy ez a hadsereg tényleg erőssé, nagygyá s tanulttá lett és erejét, nagyságát és tudását egyszer már nem a szultán, hanem a saját és övéi érdekében használta fel. Csoda ez csak azok előtt a külföldi nagyhatalmasságok előtt — s

ezek alól nem kivétel a mi monarchiánk sem — amelyek már tartották a körzöt és a léniát, hogy szép körzökekben ajándékozzák egymásnak Abdul Hamid országát.

Ebből az osztozkodásból egyelőre semmi sem lett. Az a hadsereg, mely saját uralkodója ellen megbirta védelmezni magát, bizonyára megállja a helyét az orosz kozákokkal szemben is. Erre a helytállásra különben alig kerül sor. Az alkotmányra nem azért vágyakoztak a törökök, hogy legyen mit tanítani a konstantinápolyi egyetemen, hanem azért, hogy lehetőséget, eszközt szerezzenek maguknak a mainál erősebb, civilizáltabb és gazdagabb Törökország megteremtéséhez. Az alkotmányos Törökország egyet jelent az európai, a modern, a nyugati Törökországgal. Jobban elválasztja ez a szó Balkánt Ázsiától, mint a Boszporusznak kéklő tengervize.

Azt mondják: a török alkotmányosság csak arra jó, hogy egy észrevétlen percben legyen újra mit eltiporni a hatalmas szultánnak. Alig hiszük. Jó harminc évvel ezelőtt kisebb, gyengébb hadsereggel szemben még lehetett játszani az odaadó-visszavevő szerepet. Harminc esztendő óta az öreg Törökországból ifjú Törökország lett, a fatalista tömegeből öntudatra ébredt, vagy legalább is öntudatra ébredező és élni vágyó nép. A hadsereg is tanult a multak példáján és most már nemcsak kivívni, de megőrizni is képes lesz a szabadságot.

... Most pedig képzeljünk el egy tö-

A találkozó.

Írta: Biró Lajos.

A kórházi pavillonok között két lakás volt: az igazgató-főorvosé és Kálmán doktoré. A kórházba mindennap egész csomó beteget szállítottak. A járvány kegyetlenül dühöngött és az orvosok mindennap halálra fáradtak az emésztő munkában.

A fáradt Kálmán doktorhoz délelben egy szolga jött be:

— Az igazgató ur kéretl a doktor urat.

Kálmán hosszankodva ment át az igazgató lakásba. Az asszony jött elébe. Patyolat szemében öröm lotogott és forró hangon sugta Kálmánnak:

— Elutazik.

Belépett a főorvos; rideg, száraz ember, egy magas, szemüveges ház.

— Holnapután, csütörtökön reggel elutazom. Az új sérumot magam akarom átvenni. Pénteken hazajövök. Kérem, rendezze úgy el a dolgait, hogy a távollétem alatt állandóan itt lehessen.

— Igen, igazgató ur.

— Köszönöm.

Kálmán meghajlotta magát, a tekintete találkozott az asszonyéval. Az igazgató elfogta ezt a pillantást és feldokolva mondotta magában:

— Hazajövök csütörtök éjjel. Ha meglepem őket, ha meglepem!...

Mikor elutazott, magához vette a revolverét és gondosan meglátta őt.

... Az órák kétségbeeső lassúsággal multak és éjjeltájban, mikor minden elcsendesült, Kálmán lábujjhegyen lopózott az igazgató lakás felé. Az asszony várta.

Forró fiatal vágyuk lángolva keresie egymást hónapok óta. A falakon át a másikhoz repült minden gondolatuk és a magar, rideg ember pillantása elillotta őket egymástól. Álmodozva, keseregve, lihegve várták a találkozást.

Az ajkuk most egymásra talált. A szoba sötéttségében villámok cikáztak, lilaszínű derengéssel telt meg a homály, a csendbe bele-rugott a vérük, a vágyuk, az örömlük:

— Te édes, te drága!

... Eltelt a második óra is; mire hűvös, árnyékos, sötét lett a szoba. akkor beszélni kezdett az asszony:

— Hogy vártalak, hogy vártalak! Ez alatt a két nap alatt különösen, mikor már tudtam, hogy jönni fogsz! Nem hiszed el, hogy beletettedem a várakozásba. Szédültem egész nap, tegnap és ma, támoxyogtam. Rosszul voltam a vágytól és elbujtam, eltagadtam a rosszulléteimet, mert ő még itthon maradt volna.

A férfinak is volt már gondolata a csókon kívül másra. Észrevette, hogy az asszony teste forró karjait, amelyekkel átölelte, úgy sűtötte, mintha sugárzó tűz lett volna. Az asszony ajkai mintha tüzes bájleget hagy-

tak volna az arcán. Egy gondolat döbbentette meg:

— Rosszul voltál?

— Igen.

Megfogta az asszony pulzusát: rendezetlenül kapált. Kérdősködött: milyen volt a rossz szüllete, mit érzett, mi baja volt.

És az éjszaka csendjében és sötétjében, a szerelmes atkarolásban dermedt rón ület rohanta meg. Az asszony beteg; szerelmese, akit forró vágygyal ölelt, beteg; két nap óta meg ejtette a járvány, az irtózatos. Forró találkozó, ő a dögvészes, átkozott, sárga rémbe jött. Itt van kettojükkkel a diadalmas, pusztító ur, a kolera.

Rémül en huzódott el az asszonytól.

— Margit, te beteg vagy és most már alighanem én is...

Az asszony megértette. Egyszerre megérezte a láznak a gyötrelmét, amit eddig vágya elfojtott, az észre sem vett fájdalmakat és halálos félelem rázta meg.

— Meghalok, meghalok.

A férfi zavartottan, tehetetlenül állott asszony előtt.

— Mit tegyünk?

Künn ajkuk nyitása, gyors lépések zaja hallatszott és a kincse egy kéz nehezedett rá.

— Margit, nyisd ki!

A reszkető asszonyt a halálos félelem egy új rohama lepte meg. Diderogva feküdt és csendes szobában hallani lehetett, amint a fogalvicognak.

rök képviselőházat, török sajtószabadságot, török népgyűlést, törökországi vagyongbiztonságot s akkor fogalmunk lehet azokról a változásokról, melyek odalenn a Balkánon végbementek. Ahol eddig csak a Jildiz-kioszk és a sejk-ül-izlam parancsolt, ott ezentul törvényeket hoznak; ahol eddig a portugál király és trónörökös megöletéséről csak négy sorban volt szabad megemlékezni, mint egy véletlen utcai balesetről, ott most cenzura nélkül kerül ki a gépből a török ujság; ahol ezelőtt embert meg csak a mecsetekben, színházakban és mulatóhelyeken lehetett együtt, ott most népgyűléseket lehet tartani és végül ahol eddig senki vagyona sem volt biztos, ott most büntető törvénykönyv és független bíróság fog örködni az emberek élete és vagyona felett. Olyan változás ez, ami csak egy Jókai tollával volna könnybe foglalható, aki erről a romantikus, de valóságos históriáról megírná *A paradisahok végnapjai-t.*

Kivándorlók bankárja.

Nem tud fizetni.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 27.

Az Amerikába vándorló szegény munkás-embereket sok veszedelem fenyegeti a tengerentuli messze idegenben. A tájékozatlanságukat, járatlanságukat leikiismeretlenül élmes emberek kíméletlenül kihasználják. Akárhány-szor előfordul, hogy mielőtt a munka alkalmára várnak, vagy mikor már kis tőkét gyűjtöttek, szállhámokok kiszorolják, utolsó filléreiktől is megfosztják.

Azok közé a bankárok közé, amelyek főképpen a kivándorló munkásemberekből éltek, tartozott a Zolti és társa newyorki cég. Magyar nevük van a bankároknak, nem csoda hát, hogy ha a magyar kivándorlók hozzájuk fordultak bizalommal. Ezenél a bankcégnél tömegesen helyezték el a Magyarországból kivándoroltak a pénzüket. A bank nem a legszoli-

dabb alapokon folytatta az üzletét. Utóbbi időben egyre több följelentés érkezett ellene, hogy a betéteket, vagy a megőrzésre átvett összegeket nem fizeti vissza. A bank forgalma pedig százezrekre rugott s nemcsak magyarországi, de Európa minden országbeli kivándorlók voltak s vannak nála érdekelve Mivel a „nagyban dolgozó” bank már tömördek embert kárcsított meg, végre a magyar kormány figyelme is ráterelődött s most figyelmeztetésül a következő leiratot küldi az összes törvényhatóságokhoz s ezek között Arad városához:

Zolti és társa newyorki bankház ellen csőd-eljárás nyitott. A cégnek Pittsburgban és Chicagóban voltak fióküzletei és pedig kivándorlók pénzének elhelyezésével és hazaküldésével foglalkozott. Utóbbi időben a bank fizetési zavarokkal küzdött s Európából számos följelentés tétellett ellene Amerikában átvett pénzösszegek ki nem fizetése miatt. Fölhivom, miszerint fontieket hozza a nagy közönség tudomására s figyelmeztesse a netalán kivándorlókat, hogy a newyorki császári és királyi főkonzulátus a csőd-hitelezők érdekében csak úgy járhat el, ha az igénybejelentést a csőd-hitelező sajátkezűleg alá írta, aláírását pedig az Egyesült-Államok Magyarországon székelő valamelyik konzula hitelesítette. Hadik, belügyi államtitkár.

A belügyminisztériumnak ez a figyelmeztető föl-írásgosítása talán még kisegít néhány embert, aki a bizalmát s főleg a pénzt helyezte a Zolti féle bankba.

TANÜGY.

(—) Aradi tanár külföldi tanulmányutja. Tanár, tanítók a föld minden tájékáról felszokták kerülni a Jenai egyetem világhírű nyári tanfolyamát, amelyen az összes tanulmányok modern problémáit tárgyalják 12-12 óras előadás-sorozatokban a német egyetemek leghíresebb szaktekintélyei. A közoktatásügyi miniszter a folyó évben tizenhatszáz áll. tanítóképző tanárt küldött ki állami költségen a kurzusra: az aradi intézetből Keszler Károly tanárt, aki a filozófiai, paedagogiai és szociológiai előadásokat fogja hallgatni Jenában, ahonnan Németországban tanulmányi körútra megy. A modern tanítóképzés érdekében a miniszter intézkedését szakkörökben mindenütt élénk örömmel és helyesléssel fogadták.

A husarakat leszállítják.

Az aradi mészárosok elhatározása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 27.

Azok az ismeretes körülmények, amelyek a szarvasmarha árát országsszerte leszállították, nem maradhettek azon következmény nélkül, hogy a hus ára ezzel párhuzamosan alább csökkenjen. A közönség tudatára ébredt ennek és mind több oldalról hangzottak föl olyan felszólalások, amelyek egyrészt a mészárosokat a változott viszonyokhoz való alkalmazkodásra hívják fel, másrészt rendkívüli eszközök igénybevételét sürgetik a husdrágaság megszüntetésére.

Amint értesülünk, ezen rendkívüli intézkedések igénybevétele nélkül is az aradi husarakat legközelebb leszállítják. Az aradi mészárosok — legalább azok tekintélyes része — a hus árát augusztus 1-étől kezdve kilogrammonként tizenhat-husz fillérrel le fogják szállítani. Az olcsóbb husarak életbeléptetésétől egyelőre a mészárosok egyöntetű megállapodása hiányzik, amely azonban, ép a mészárosok érdekében, kétségtelenül meg fog történni.

Az aradi mészárosok ezzel nem kegyet gyakorolnak a publikummal szemben, hanem kötelességet teljesítenek. Ez a kötelesség annál komolyabb, mert rendes körülmények között az összes vidéki városok sorában Aradon vannak a legdrágább husarak. Minden alkalmat tehát, amely lehetővé teszi a husarak leszállítását, maguknak a mészárosoknak kell felhasználni, még mielőtt bevárnák a közönség nógatását és a szomszédos városok példaadását. A husarak leszállításával is kár a jövő hó elsejéig várniok; így azt a látszatot tüntetik föl, mintha néhány napot ki akarnának használni, mielőtt a reális husarakra térnének át.

Az ajtón egy dühödt öklöcsapás remegett: — Nyissátok ki!
Kálmán lámpát nyújtott.
— Most meghalok, — gondolta magában és a kulcshoz lépett.

Az ajtó feltárult. A rideg, száraz ember előrehajolva, eltorzult arccal állott ott. A kezében a revolvere. Most talán csak egy perc van hátra az életből. Kálmánban megmozdult az élet őszöne.

— Igazgató ur, — dadogta reszkető hadarással — cholera, casus gravis.

A magas ember gyűlölettel telt, kételkedő és lenéző pillantással mérte végig Kálmánt és odalépett az asszonyhoz. Megfogta a kezét, a fejét. Állt.

Nehéz lélegzéssel nézte a didergő asszonyt; ölni akart és a halál magától állott elébe. A revolverét a zsebébe tette. Megfordult; farkasszemét nézett a krétaféhér Kálmánra és szakadozva, kinnal törtek ki a torkából a szavak: — A kocsimban van a szérum. Hozza fel.

Hozzon fel egy szérum-fecskendő, Hozzon mindent, ami az oltáshoz kell.

Léghajós tudomány.

— Kávéházi beszélgetés. —

Az egyik (ujtságot olvas): Hát ez óriási! Igazán mondom, óriási!

A másik (biggadtan): Mi az az óriási?

Az egyik: Már megint egy kormányozható léghajó! A második: Ha ez így megy, maholnap úgy repkednek a léghajók a levegőben, mint a pofonok Slófokon.

A másik: Es miért fáj ez magának?

Az egyik: Nekem nem fáj, csak bámulom a tudomány haladását. Ki gondolta volna ezt még néhány évvel ezelőtt!

A másik: Ugyan ne jajgasson! Az egész semmi... igazán semmi...

Az egyik: Semmi? Maga úgy beszél, mintha ériéné a léghajózást...

A másik: Hogyne érteném...

Az egyik: Igazán? Ugyan kérem, magyarázza meg...

A másik: Szívesen. Hát várjon csak. Zeppein hajója most a bodeni tó mellett van... Tehát (vizet önt a pohárból az asztalra) tegyük fel, hogy ez a bodeni tó...

Az egyik: Jó... jó... de a bodeni tó lefolyik a nadrágomra...

A másik: De félti azt a rongyos nadrárgját!

Az egyik: Rongyos a magáé, ez vadonatúj. De hát minek az a bodeni tó?

A másik: Várjon sorára! Adjon ide egy kifilt. Köszönöm!... Most adjon egy gyufát... Köszönöm... Van egy nadrárgombja?

Az egyik: De furcsa kívánságai vannak! Minek a nadrárgomb?

A másik: Léghajót akarok építeni...

Az egyik: Ugyan ne beszéljen bolondokat...

A másik: Adjon ide egy nadrárgombot és hallgasson...

Az egyik (levág egy gombot): Tessék...

A másik: No nézze! Et a gomb lesz a

csónak... és ráteszem a bodeni tóra... Hol a tó? Hová lett a bodeni tó?

Az egyik: Bocsnat... a kabátommal eltöröltem.

A másik: Kérem, vigyázzon egy kicsit! (Vizet önt az asztalra.) Itt a másik bodeni tó...

Az egyik: Hát kettő van?

A másik: A természetben csak egy van, de a természetben jobban vigyáznak rá, mint maga a miénk... No most ráteszem a csónakot... Hol a csónak? Hová tette a csónakot?

Az egyik: Én nem láttam itt semmiféle csónakot...

A másik: Hát várjon le még... eh, a nadrárgomb! Azt szántam csónaknak... egy gombot a nadrárgjáról...

Az egyik: Majd bolond leszek... hogy leessen a nadrárgom...

A másik: No jó... hát tegyük fel, hogy ez a kifilt... hová tette a kifilt?

Az egyik: A kifilt? Megettem...

A másik: De hisz az volt a léghajó...

Az egyik: Elfelejtettem... (kivessz a kosárból egy zsemlyét.) Kérem a zsemlye nem lesz jó? Abból nem lehet építeni?...

A másik: Lehet, de kérem ne egye meg ezt is! Tehát nézze! A nadrárgomomba bele-szurom a gyufát, ennek tetejébe rátűzöm a zsemlyét... no most kész a léghajó... azt ráteszem a bodeni tóra... Érti?

Az egyik: Értiem! De most, hogy repül fel ez a léghajó?

Mi akadályozza a fuziót?

Bonyodalmak a választói jog körül.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 27.

A különböző elvi alapon álló magyar politikai pártok fuzionálásának eszméje, amely a tavasszal oly biztató reményeket nyújtott a megvalósulásra, egy idő óta lekerült a politika napirendjéről. A kormány egyéb irányu elfoglaltsága, a szönyegen levő nagy horderejű szociális és gazdasági reformtervek a fuzió kérdését háttérbe szorították. A megoldásra váró nagy jelentőségű reformok sorában első helyen az általános választási jog áll. Bécsi forrásból azt a hírt terjesztik, hogy a király nem egyezik bele a választói jognak plurális alapon leendő behozatalába s e miatt *Andrássy* belügyminiszter, aki nemzeti szempontból ragaszkodik a plurális tervezethez, le fog mondani állásáról.

Fővárosi tudósítónk jelenti: A Nap ma újból hírt ad a politikai pártok fuziójáról. Egy beava'ott politikus nyilatkozata szerint a fuzió ügyében megindult tárgyalások teljesen megakadtak, mert nem tudtak megállapodni egységes programban és egyöntetű taktikában. A függetlenségi vezérek makacsul ragaszkodnak a nemzeti banknak 1911-ben leendő felállításához és az önálló vámterülethez. Viszont az alkotmánypárt és a néppárt ezt nem akarja. Ez az utolsó pont nem engedi, hogy a fuzió létrejöjjön.

A fuzionálásra a pártokat főleg az általános választójog készítette, hogy megtartsák a többséget a jövő parlamentben is. Tudvalevőleg a jövő ellenzékét minél kevesebbre akarják redukálni azzal, hogy a plurális választói jogot kiesziközik. A tervezet azonban Bécsben nagy megütközést keltett és a letűnt korszak egyik vezető embere így nyilatkozott róla:

— A koalíció mindent megcsinálhat, ami a nagy többség szája-íze szerint való, de két dologban nem ismer tréfát a Burg. Ez a kettő az általános választói jog és a nemzeti követelések doka. Az előbbit meg kell csinálni úgy, ahogy vállalták, vívmányokról pedig ne is beszéljünk.

A másik: Nagyon egyszerű! A zsemlyérgást eresztünk... sok gázt... mi történik?

Az egyik: Büdös lesz...

A másik: Az mellékes... A sok gáz felviszi a léghajót a levegőbe... (Felemeli a zsemlyét.) Így ni!

Az egyik: Az igazi léghajót is így tartja valaki a levegőben?

A másik: Már hogy tartaná valaki! Azt valami tartja! A gáz! Astán csavarok...

Az egyik: Mi csavar?

A másik: Éa nem csavarok, hanem csavarok...

Az egyik: Hisz most mondta, hogy nem csavar...

A másik: Ne beszéljen bele! Csavarok is vannak a léghajón és azok hajtják...

Az egyik: A gáz tartja... a csavar hajtja... értem... No és?

A másik: Micsoda no és? Éanyi az egész! Ha egyszer van valami, ami tartja és van valami, ami hajtja, akkor rendben van a dolog. Mit akar még többet?

Az egyik: Igaza van... mit akarok még többet... Semmit se akarok! De azt az egyet nem értem, hogyha így egyszerű a dolog, miért csinálnak belőle oly nagy lármát?

A másik: Hát lássa, ez az egy, amit én se értek.

Petur.

széljünk. A Burgban az a felfogás dominál, hogy Ausztriát és Magyarországot egyforma alkotmányos elvek szerint kell kormányozni. Ha Ausztriában népparlament van, akkor Magyarországon sem tartható fenn a census parlament, így gondolkodik *Ferenc Ferdinánd* trónörökös is, aki nagyon csodálkozik, hogy *Andrássyék* a kiváltságosok parlamentjét akarják konzerválni. Ebből azonban semmi sem lesz. Őfelsége nem fogad el olyan javaslatot, amely megkerüli a reformot. A választói jognak olyannak kell lennie, amilyen Ausztriában: általánosnak és titkosan gyakoroltnak.

E magyarázat után mind komolyabbá válik az a Bécsben át érkező válsághír, hogy *Andrássy belügyminiszter lemond*. Amikor az aradi *Tribunának* erre vonatkozó közleménye megjelent, egy alkotmánypárti képviselő annak elolvasása után ezt mondotta:

— Van valami a dologban.

A változásokkal együtt ismét emlegetik, hogy *Justh Gyula* belügyminiszter lesz. Bécsben így akarják rávenni a parlament mostani elnökét, hogy ne exponálja magát tulságosan a nemzeti bank mellett.

Alkotmány Törökországban.

Az ujjongó Konstantinápoly.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 27.

Az új Törökország még ma sem tudott felvirradni az utolsó napok eseményeinek mámorából. Tegnap délután nagy diadalmenetek jártak be Stambul utcáit s sorra megálltak a minisztériumok előtt. A portán a nagyvezír beszédet intézett hozzájuk:

— Már szabadok vagytok — mondta nekik. — Jogaitok teljes élvezetében vagytok!

Az amnestia elrendelése, a cenzura eltörlése, a titkos politikai rendőrség megszüntetése csak fokozza a lelkesedést. A zászlókkal és senekarokkal felvonuló menetek éjjel három óráig jártak az utcákon. A mecsetekben imádkoztak a szultán életéért. A táviratok hangsúlyozzák azt is, hogy a lakosság viselkedése csodálatra méltóan komoly s a tüntetők minden kihágástól tartózkodnak.

Az ünnepl kedvet gyanakodva nézik a Yıldız-kioszkból, ahol a reform következeire már most rettegéssel gondolnak. Lehet, hogy épen ez az érzés olyan cselekedeteknek lesz az okozója, melyek hamar véres disharmóniával szólnak bele az ország ujjongásába.

A török birodalom nagy eseményeiről ma a következő táviratokat kaptuk:

Tüntetés a szultán mellett.

Konstantinápolyból jelentik: A kereskedők testülete, továbbá a jogi iskola és a felsőbb polgári iskola ma délután Stambulban az alkotmány visszaállításának ünneplésére nagy meetingeket rendeztek.

A kereskedők meetingjén több ezren vettek részt, akik seneszóval és zászlókkal Stambulból a portához vonultak, a hol a nagyvezírt látni óhajtottak. Ez meg is jelent és egy a szultánhoz intézett hálaíratot vett át. A nagyvezír beszédet intézett a gyülekezetbe, a melyben azt mondotta a jelenvotaknak, hogy ime most már szabadok és jogaik élvezetében vannak.

Hasonló jelenetek ismétlődtek a belügyi, a külügyi, a hadügyi és a közoktatásügyi minisztériumok előtt. A közoktatásügyi miniszter új iskolák megnyitását ígérte.

Az amnestia megadására, valamint a cenzura és a titkos rendőrség eltörlésére vonatkozó iradékat közzétették és az illető minisztériumoknak megküldték. Stambulban ma sok üzlet fel van lobogóva, Galatában kevesebb, Perában pedig ma délután óta valamennyi üzlet lobogót tűzött ki. A lelkesedés itt nőttön, még pedig a keresztények között is, akik eddig passzív viselkedtek.

Miért engedett a szultán?

Az alkotmánynak visszaállítására vonatkozó elhatározás a Yıldız-palotában salonkili és drinápolyi jelentésekre kezdett érlelődni, a melyek szerint a tisztek fenyegetődtek, hogy ha az alkotmányt nem hirdetik ki, Konstantinápoly ellen mozgalmat indítanak. Az alkotmány kihirdetése végre arra a hírre történt, hogy ifjutörök részről egyes macedoniai városokban az alkotmányt már proklamálták.

Általános megnyugvást csak a politikai bűnösöknek és menekülteknek adandó általános amnesztációt várnak, amely előfeltétele az alkotmány további végrehajtásának.

Tegnap konzuli hírek szerint az Ifju törökök Janinában elfoglalták a kormányépületet és az alkotmányt proklamálták. A rendet nem zavarták.

Egy konzuli és egy török távirat szerint tegnap egész Törökországban kihirdették az alkotmányt és a választások azonnali kiírását, ami mindenütt nagy lelkesedést keltett. Helyreigazítólag jelentik, hogy a foglyokat Monastirban és más helyeken nem bocsátották szabadon, hanem a sávarban ők maguk szabadították ki magukat.

A szultán lemond?

Muzsuri bég Berlinben egy hírlapíró előtt a szultán lemondásáról így nyilatkozott:

— Abdul Hamid annak az iradéknak kibocsátásával, amelylyel a parlamentet összehívta, nagy bölcseséget cselekedett, megnyerte az ifju törökök és az egész nép bizalmát. Esldő szerint semmiféle ok nem forog fenn arra nézve, hogy a szultán trónjáról lemondjon. A trónörökös rendjét Törökországban semmi esetre sem lehet megváltoztatni. A legközelebb jogosult herceg a szultán fivére, akit a nép nagyon szeret. Minden arra irányuló kísérlet, hogy őt a trónörököséből kizárják, feltétlenül forradalmat idézne elő.

Konstantinápolyból táviratozzák: *A parlament november elején ül össze.* Esuttal lehetlennének tartják a parlament és az alkotmány felfüggesztését, mert most a nemzet és a hadsereg együtt kényszerítette a szultánt arra, hogy az alkotmányt megadja.

EGYESÜLETI ELET.

(*) A Délmagyarországi Gazdasági Egyesület szombaton délután *Ujszentannán* rendes közgyűlést tartott abból az alkalomból, hogy vasárnap Ujszentannán templomfelszentelési ünnep volt. A közgyűlésen *Wittmann János*, Ujszentannának husz éven át volt országgyűlési képviselője elnökölt. *Wittmann* beszédében felhívta a gazdaköröket, hogy kísérjék figyelemmel a kultúra és a modern technika haladását és azok elnyelt használják fel. Megemlékezett azután arról, hogy miért nem lépett fel Ujszentannán a legutóbbi képviselőválasztásokon. A jelöltek heves küzdelmében — ugymond — ő nem akarta még szítani az izgalmakat. A közgyűlést *Blaskovits* apát alelnök rekesztette be.

A szerb patriárka-választás.

A királyi biztos megérkezése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, július 27.

Holnap nyílik meg Karlócán a görög-keleti szerb kongresszus, amelynek feladata a Brankovics György halálával megüresedett patriárkai méltóság betöltése. Günther Antal királyi biztos, aki a kongresszus tanácskozásait vezetni fogja, már Karlócára érkezett, ahol nagy ünnepek között fogadták. A választás igen hevesnek ígérkezik és Bogdanovics Lucian budai görög-keleti szerb püspök-adminisztrátor, a magyar kormány jelöltjének győzelme még felette kétséges.

Budapesti tudósítónk jelenti:

Günther Antal igazságügy-miniszter, aki a holnap megnyíló görög-keleti szerb kongresszuson a király képviselője, ma reggel hét órakor a keleti pályaudvarról Karlócára utazott. Güntherhez, akinek kíséretében senki sem utazik, Szabadkán fog csatlakozni adlátusa, Joanovics Pál miniszteri osztálytanácsos.

A szerbek nagy pompával fogadják a királyi biztos. Karlóca, a patriarkális székhelye ünnepi díszet öltött. A középületeken a szerb zászlón kívül magyar és horvát lobogók lengenek. Tegnap és ma megérkeztek az összes szerb püspökök is. Reggel érkezett Karlócára a szolgálatra kirendelt pétervárad 71 gyalogezred egy díszszázada katonai zenekarral, Püspök százados parancsnoksága alatt, valamint a pétervárad 71. gyalogezred egy díszszázada katonai zenekarral, Püspök százados parancsnoksága alatt, valamint a pétervárad 71. gyalogezred egy díszszázada katonai zenekarral, Püspök százados parancsnoksága alatt, valamint a pétervárad 71. gyalogezred egy díszszázada katonai zenekarral, Püspök százados parancsnoksága alatt.

A patriárka-választás dolgában, amely a kongresszus legfőbb tárgya, még mindig a legnagyobb savor uralkodik. A kormány ragaszkodik Bogdanovics Lucian megválasztásához, viszont a radikális szerbek még mindig nem állapodtak meg a patriárka személyére nézve.

Beavatott személyiségek szerint nem lesz meggyőzés és a legnagyobb savorokat fogja okozni a választás nemcsak a szerb egyház dolgokban, hanem a horvát politika ügyében is. Valószínű, hogy a királyi biztos a kongresszust kénytelen lesz felosztatni.

Karlócáról jelentik: Günther Antal igazságügy-miniszter, a patriarkaválasztásra kiküldött királyi biztos ma délután Karlócára érkezett. A felidézett állomásán a királyi biztos katonai díszszázad fogadta, a patriarkai rezidencia előtt felállított üdvözlő pódiumra üdvözlő beszédet mondott. Günther először átvette a vezénylő tiszti jelölését, aztán elhaladt a díszszázad előtt. A zenekar ezalatt a Götterhimmel játszott. A város nevében Günther a polgármester üdvözlötte. A királyi biztos az állomásról a patriarkai palotába hajtatott. A bejárati ajtó előtt az összes szerb püspökök élén Bogdanovics Lucian budai püspök-adminisztrátor üdvözlötte rövid szerb beszéddel, amelyet magyarul fejezett be. Günther röviden magyarul válaszolt, aztán a palota dísztermébe ment, ahol a püspököt, a közigazgatás, katonaság és az állami hivatalok képviselőit fogadta. Délben dekadens volt a királyi biztos tiszteletére. Ezután Günther hosszasan tanácskozott Bogdanovics püspök-adminisztrátorral. A tanácskozásokba bevonták Balla Aladár ujvidéki főispánt is. A patriárka-jelölt személyére nézve a szerb radikális párt még nem jutott végleges megállapodásra. Tomics Jásze, a párt egyik vezetője tegnap Balla Aladár főis-

pánnal három óra hosszat tanácskozott. A radikális párt ma délelőtt értekezletet tartott, végleges megállapodás azonban nem történt. A párt egy része nyíltan Zmejanovics Gábor véscei püspök mellett van, a másik rész pedig magatartását ama királyi levélről teszi függővé, amelyet a királyi biztos holnap délelőtt fog felolvasni. Ha a királyi leirat csupán a patriárka-választást rendeli el, nincs kizárva, hogy az elégtelennek obstrukciót rendeznek. Lehetséges azonban, hogy a királyi leirat magában foglalja a stóla-ügy rendezését is és ez esetben valószínű a békés meggyőzés a párt tagjai között.

Csak titokban!

*

Szabálytalan módon hozta meg a polgári fiiskola építésére beadott pályázatokról ma délután a javaslattevő bizottság a határozatát. Egyik bizottsági tag említett az ülésről el is távozott. A sajtótól megtagadták az információt.

*

Zárt ülés zárt ajtók mögött.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, július 27.

Holnap a törvényhatósági bizottság tagjai rendkívüli ülésre jönnek össze. A második polgári fiiskola építkezése felett kell döntenie. A tanács, mely még ebben az órában nem tudja, melyik vállalkozót ajánlja a közgyűlésnek, mint olyat, akire teljes nyugalommal reá bízhatja a négyszázezer koronás munka kivitelét, holnap délelőtt tart csak ülést s így legnagyobb sajnálatunkra, nem számolhatunk be olvasóinknak azzal, hogy a gazdasági szék javaslattevő bizottsága, kit hoz javaslatba az illetékes hatóságnak a tanácsnak.

A javaslattevő bizottság ugyanis ma délután egy paragrafust fedezett fel a közszállítási szabályrendeletben s e mögé bujva a sajtó előtt elzárkózott s az építkezés sorsa iránt érdeklődő újságíróknak azt jelentették ki, hogy zárt ülést tartottak, annak eredményéről majd a holnapi közgyűlésen értesülhetnek az újságírók. Reámutattak a közszállítási szabályrendelet huszonötödik szakaszára, amelyben tényleg olvasható, hogy az ajánlattevő bizottság zárt ülésben határoz s ezt a határozatot az illetékes hatóság tudomására hozza.

Arról nem is akarunk most beszélni, hogy sem a hat elemi iskola, sem a vasúti pályázatának tárgyalása alkalmával nem huzódott a bizottság sem zárt ajtók, sem paragrafusok mögé. Azt azonban elmondjuk, hogy mégis furcsának találjuk, hogy ezt, a paragrafussal megindokolt zárt ülést éppen a tizenkettedik órában tartották meg, úgy, hogy a pályázatban érdekeltek, továbbá a közgyűlés tagjai majd csak holnap a közgyűlésen értesülnek a tanács javaslatából a történetekről.

A közgyűlés tagjai, ha lelkiismeretesen akarják teljesíteni feladatukat, akkor egyebet nem tehetnek, mint hogy két nap két éjjel együtt maradnak s számolnak, míg csak képet alkotnak maguknak arról, vajon melyik vállalkozó, a legolcsóbb ajánlattevő?

Eddig a sajtó elvégezte helyettük ezt a munkát. Idejekorán közölte a javaslattevő bizottság munkáját. A képviselők

mindegyike újságolvasó s ha bővebb adatokra volt szüksége, ezt megszerezhetette.

A mai zárt ülésnek azonban meg volt a maga oka s Lócs Rezső tanácsnok, aki a legnagyobb sajnálattal jelentette ki, hogy nem szolgálhat adatokkal, a szegyet fején találva, így szólott az Aradi Közlöny tudósítójához:

— Annyi szubjektív és objektív oka van a javaslattevő bizottságnak, hogy ne hozza nyilvánosságra a pályázat ügyében hozott határozatát, hogy én, bár nem tartom indokoltnak a közszállítási szabályrendelet idevágó intézkedését, ez alkalommal magam is jobbnak tartom ezt az eljárást.

Nos hát ezekre a szubjektív és objektív okokra rettenetesen kíváncsiak voltunk, mert sejtettük, hogy ha egy hivatalos testület titkolózik, akkor ott valaminek történnie kellett.

Es történt is. Annyira történt, hogy az egyik bizottsági tag felkelt s kifejező elégedetlenségét a bizottság eljárása miatt, otthagya a tárgyalás színhelyét.

A közszállítási szabályzat egyik intézkedése szerint ugyanis, ha valamelyik ajánlat az előirányzatnál husz százalékkal olcsóbb, akkor az illető ajánlattevő felszólítandó annak indoklására, miért tett ilyen nagy különbséteű ajánlatot?

A javaslattevő bizottság ezt elmulasztotta megtenni, hanem ehelyett, akinek az arcszine tetszett, annak pályázatát figyelembe vette a husz százalékos engedmény dacára, a másikat pedig minden indoklás nélkül mellőzte, noha szintén csak husz százalékkal volt olcsóbb. Sőt az egyik pályázót javaslatba hozta, noha körülbelül negyven százalékkal alacsonyabb az előirányzatnál.

Ez a törvényellenes eljárás magyarázza meg Lócs Rezső szavait. Szubjektív okokból nem hozzák nyilvánosságra a bizottság javaslatát! Attól tartanak, hogy a mellőzöttek a törvényhatósági bizottság tagjait fellármázzák s megkérik, hogy emeljék fel tiltakozó szavukat a közgyűlésen, hogy ez szerezzon érvényt a nyilvános árlejtés minden feltételének, ostromozzák a részrehajlást s követeljük, hogy a közgyűlés rendelje el, hogy a második polgári fiiskola építkezésére új pályázat irassék ki, mert a javaslattevő bizottság nem tett eleget a közszállítási szabályrendelet követelményeinek.

Mint hogy a tárgyalás zárt volt s a sajtót sem informálhatták, azért mi mondjuk el ezeket a dolgokat s figyelmeztetjük a törvényhatósági bizottság tagjait s intjük óvatosságra.

A tanács eljárása is szóvá teendő. Nem helyes, hogy a közgyűlést megelőző utoisó félórán ül össze javaslata megszövegezésére. Ha a számvevőségnek és mérnöki hivatalnak egy teljes hét nem volt elég a beérkezett ajánlatok átszámítására, akkor a közgyűlés napját kellett volna kitolni. A tanács ülése nyilvános s ez ülésről hozott tudósításból tudta volna meg a közönség, hogy mi készül?

Kiszivárgott hírekkel annyit sikerült magára az eredményre nézve megtudnunk, hogy a közműves és ács munkától eltekintve, a többi munkát szakmánként akarja a javaslattevő bizottság kiadatni.

A zugbankárok bűnügye.

A vizsgálóbíró végzése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 27.

A fővárosi rendőrségől, ahol a budapesti királyi büntetőtörvényszék vizsgálóbírájának kérésére kiegészítették a vizsgálatot a tömeg-csalással és tudatlan, jóhiszemű emberek tönkretételével gyanúsított bankárok ügyében, tegnap visszamentek az iratok a vizsgálóbíróhoz. Szilavék Ferenc dr. helyett, aki tegnap kezdte meg szabadságát, Nagy Béla dr. kapta kézhez az iratokat. Még szombaton hozzáfogott azok tanulmányozásához s tegnap délelőtt, miután a gyanúsítottak valamennyien kijelentették, hogy a rendőrség előtt tett vallomásukat fenntartják, ahhoz semmi hozzátenni valójuk, sem abból elvonni valójuk nincsen, a Szilavék Ferenc vizsgálóbíró ismeri végzésében felhozott okok alapján *elrendelte szabadlábra helyezését*. A végzéssel azonban még nem nyitak meg a bankárok előtt a fogház kapu. Az ügyész, mint fővárosi tudósítónk jelenti, megfélebezte a végzést a törvényszék vádta-ncsához, amely vagy holnap dönt véglegesen a gyanúsított bankárok ideiglenes szabadlábra helyezéséről.

(A vizsgálóbíró előtt.)

Tegnap reggel kilenc órakor a vizsgálóbíró megjelent hivatalos helyiségében és nyomban intézkedett, hogy a letartóztatottakat a fogházból elvezessék. Elsőnek Neumann Miksát állította a börtönőr a vizsgálóbíró elé. Kihallgatása megszakítás nélkül tizenkét óráig tartott, bár a vizsgálóbíró a rendőrségi jegyzőkönyveket olvasta csak fel és néhány kis jelentőségű kiegészítő kérdést intézett csak a terheltre. A kihallgatás azért vett hosszabb időt igénybe, mert a vizsgálóbíró a magyarul egyáltalában nem tudó bankárral csak tolmács közvetítésével érintkezhetett. Tizenkét óráról fél egyig Basch Lajost hallgatta ki a vizsgálóbíró, fél egytől egyig Kálmán Antalt. Az utolsó terhelt, Herzfelder Ignác kihallgatása csak negyedórát, egy órától negyed kettőig tartott.

A terhelték, akiknek arcán halálos kimerültség látszik, s a kik közül az egyik, Kálmán Antal folytonosan zokog, valamennyien fenntartották a rendőrség előtt tett vallomásaikat és kijelentették, hogy annál többet nem tudnak.

A kihallgatások után a terhelteteket nem vitték vissza a fogházba. A vizsgálóbíró engedelmével az előszobában maradtak. Védők, Vaisz Sándor dr. és Fränkel Gyula dr. ott felkeresték őket és hosszasan elbeszélgettek velük. Neumannék elpanaszolták nekik szenvedéseiket és elmondották, hogy az éjszaka az izgatottságtól le sem hunyták szemüket. Kálmán és Neumann hozzátartozóik után vágyakoztak, de, bár az utóbbi felesége kora reggel óta várta a törvényszék Markó utcai kapuja előtt a vizsgálóbíró határozatát, kívánságukat az ügyvédek nem teljesíthették.

(Nyomatékos gyanu.)

Félkettőkor Nagy Béla dr. vizsgálóbíró ugyanabban a sorrendben, amelyben a kihallgatás történt, újra maga elé szólította a terhelteteket és kibírdette előttük végzését.

A végzés indokolása szó szerint így hangzik:

A nyomozat adatai nyomatékos gyanút szolgáltatnak ugyan arra, hogy gyanúsítottak lapjaik és ügynökeik útján a tőzsdéi ügyleteiből származó vagyoni előnyök tekintetében sértetteket ravassz fondorlással megfélebezték, őket

tőzsdéi ügyletek kötésére csábították és reábrták, gyanúsítottak szabadlábra való helyezése mégis el volt rendelendő, meri jöllehet, a nyomozat során kihallgatott Grünwald Sándor és Weise Sándor tanuk vallomása szerint a helyi tőzsdéi papírok árfolyamának mesterséges uton való irányítása és befolyásolása a tőzsdén lehetséges és szokásos, ezeket a terhelt vallomásokot Ottlik Tihamér tőzsdéi helyettes titkár és Náthán Mór tőzsdéigynök vallomása közömbösíteli, mert nevezettek vallomása szerint a tőzsdén az árfolyamok mesterséges uton való irányítása lehetetlen.

Mint hogy pedig a nyomozat jelen hiányos állapotában olyan tényközlmények, amelyek kétségtelenül megállapítanak a nyomatékos gyanút, arra vonatkozólag, hogy gyanúsítottak azért bírták volna reá sértetteket a tőzsdéi ügyletek kötésére, hogy a tőlük kapott fedezetet mesterségesen előidézték árfolyamemelésessel, vagy csökkentéssel maguknak megszeressék és mint hogy így a csalás tényálladékanak lényeges alkotó eleme — a jogtalan károkozás és a jogtalan haszonyszerzés — a csalás szándék, a nyomozat addigi hiányos adatai szerint valószínűsíthető nincs, gyanúsítottaknak jelen körülmények között való további fogvatartása annál kevésbé indokolt, mert gyanúsítottaknak rendes lakásuk és fogva tartásuk van s így egyedül a büntetés előrelátható nagyságánál fogva megszökésüktől alaposan tartani nem lehet.

A bankárok és védők: Vaisz Sándor dr., Dési Géza dr. és Nágel Ferenc dr. meggyogdoltak a végzésben, Kesserű Lajos dr. kir. ügyész azonban a végzés ellen felfolyamodást jelentett be.

Az ügyész felfolyamodásában többek között a következőket mondja:

Ha a vizsgálóbírói végzés értelmében nyomatékos gyanuok vannak arra, hogy a terhelték ravassz fondorlással tőzsdéi ügyletek kötésére csábították és bírták rá a feleket, akkor megállapítható a jogtalan vagyonszerzés és megkárosítás célzata is. Ha ugyanis a gyanúsítottak, mint játékosfelek egyaránt ki lettek volna téve a játék esélyelnek, nem költöttek volna el annyi pénz lapok fenntartására, ügynökök utaztatására s előre kellett tudniok, hogy a sértettek biztosítékaiból költségeik megtérülnek.

Az ügyész felfolyamodást valószínűleg holnap fogja tárgyalni a törvényszék vádta-ncsára. Mint hogy a végzés így módon nem lett jogerős, a terhelték a fogházban várják meg a vádta-ncs döntését.

(Mit szólnak a károsultak?)

A főjelentésben, amelyet Káldor Gyula dr. szerkesztett s amelynek alapján a vizsgálatot a bankárok ellen elrendelték, így bizonyítják a károsultak Neumann Miksa és társai bűnösségét:

— Maga az a tény, hogy a gyanúsítottak körülményeik között tőzsdéibizományi üzletet folytatnak és folytatják azt kizárólag külföldiekkel és kizárólag a tőzsdéjatekban járattal egyénekkel, tiszta csalás. A cellulose papírokkal ült szédelgésnél azt látjuk, hogy ez esetben összesen körülbelül kétezer darab ilyen papírral voltak a gyanúsítottak angassálva, ami öt-százakoronás árfolyamot véve alapul, egymillió korona értéket jelent: olyan összeget, amelylyel a gyanúsítottak sohasem rendelkeztek. Vajjon mit csinálnak a gyanúsítottak, ha ügyfeleik emelkedő tendencia esetén az értékpapírok effektív szállítást követeltek, amelyhez a differencia-ügyletnél is joguk van. Ennél a papíroál, csak mi körülbelül kétszáz koronát veszítettünk. Reális tőzsdéjatek mellett ugyanannyit nyerhetünk volna. Vajjon miből fedezik

nyereségünket, amikor ilyen összeg vagyónkban nem volt? Kétségtelen tehát, hogy mi emellett az üzlet mellett csak veszíthettünk, hogy a gyanúsítottak már ezáltal tudattal rendezték az egész kampányt. A gyanúsítottak játékrendszere is befejezett csalás. A gyanúsítottak bizonyos időszakokban, bizonyos papírok vételére fogdoszták össze a feleket. Ezek a papírok mindig indifferens papírok voltak. Ha valaki ezektől az ismeretlen papiroktól tartózkodott, vétettek vele reális értéket, de később, mikor bár benn volt hálójukban, kicseréltették azt vele ezekre az imaginárius értékekre. Csalás a gyanúsítottak viselkedése is. Bizományosoknak tüntették föl magukat, akik horribilis kamatokat, provizórt és kurtázst számítottak üzletfeleikkel szemben és nem árulták el, hogy a tulajdonképeni szerződő fél ők, akiknek a mi veszteségünk nyereség és a mi nyereségünk veszteség.

Az árfolyam miadaddig, míg kellő számú áldozat együtt nem volt, folytonosan emelkedett, amikor már együtt volt a kifosztásra szánt csoport, szokatlan mértékben lehanyatlott. Ez pedig már az esetek sokaságánál fogva nem lehetett a véletlen műve. A nyomozat addigi adataiból is kitűnik, hogy az árfolyam beállításának lehetősége megvan, még pedig ezeknél a papírosoknál fokozottabb mértékben, mint a többinél. Két ügynök fiktív összejárszása, színleges kötések és színleg költött árak egyszerű felkiáltása elégséges az árfolyam dirigálására, mert a tőzsdéi árjegyző-bizottságának nem áll módjában az ügyletek komoly, vagy fiktív voltának megvizsgálása, amelyeknek alapján a kereslet és kínálat viszonylata szerint a napi hivatalos árfolyamot megállapítja. Most, amikor a tőzsdéi hangulat az uralkodó, amikor a törvény a csalás deliktumát szigorítja, amikor az egyszerű fondorlatos cselekmény ravasszág nélkül is a csalás tényálladéki eleméül fog a jogrendbe illeszkedni, akkor nem a tőzsdé részéről várható ügyünkben a világgosság, mert az a tény, hogy a tőzsdé ilyen üzelmeknek színtere lehet, egymagában is szegylene a magyar tőzsdének.

(Az „in sich“ tőzsdéjatek büntethetősége.)

Sokfelé vitatják mostanában, hogy büntethető-e az ugynevezett „in sich“ tőzsdéjatek s vajjon a csalás ismérveit milyen körülmények között állapíthatók meg. Nem lesz talán érdektelen, ha ez alkalomból felelevenítjük itt a Kuria alábbi döntvényét:

Noha a törvény az „in sich“ játékot általánosságban nem tiltja és ez a játék nem büntetendő cselekmény, ha az illető megfelelő vagyonnal rendelkezik, hogy a kockázatot fedezze, a dolog még sem áll így, ha az illető, aki „in sich“ játszik, az ebből származó kötelezettségének eleget tenni nem tud, mert teljesen vagyontalan; vagy ha az „in sich“ játékról nem értesíti feleit, hanem egyenesen megígéri, hogy a börszembizásokat tényleg keresztül is viszi; vagy hogyha a courtage-ot és a prolongációs díjakat szedi és úgy tünteti ezáltal fel a dolgot, mintha tényleg elvégezné a tőzsdéi megbízásokat; vagy ha a megbízások egyszerű átvétele helyett megbízónak üzleti tanácsokat ad, esetleg megbízótól teljhatalmu megbízásokat vesz át, miáltal saját érdekét és megbízónak érdekét ellentétbe hozza és saját kénye kedve szerint játszik a tőzsdén; végül, ha kőspénzt fogad fel fedezetül korlátlan teljhatalommal. Mert ezek a cselekmények nem egyéb, mint félrevezetés és megkárosítás a megbízónak ravassz fondorlással! — Az ítéletet annakidején a tábla és a Kuria helyben hagyta.

A felségsértő levelező-lap.

Veszit a vörös, veszit a fekete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 27.

Monte Carloban ilyenkor, nyár derekán, csendes a játék, szenzáció alig akad. A kaszinóban egyhangú az élet, még a roulette is unottan perog. Egy vára-lan esemény azonban hirtelen megváltoztatta ezt a nyárspolgárisnak mondható állapotot.

Az izgalom nem a játéktérben támadt, hanem odakünn, a városban. Természetes, hogy a szenvedélyeket felkorbácsoló esemény szoros összefüggésben van a világhírű bankkal. Tudósítónk a következőkben számol be az érdekes részletekről:

Egy levelező-lap körül támadt a bonyodalom, amelynek alján ez olvasható: *Souvenir de Monte Carlo*. A kártya középső részét a monacói fajsdelem remek kivitelei arcképe díszíti. A reményvesztettek uralkodója a trónján ül, körülötte kövér pénzeszsákok hevernek és öreg, kimerült arcu, megtépett, irakbaöltözött urak újabb zsákokat cipelnek. A trón számolyán a téték aranyhalmaza sárgálik és egy croupier kis lapátoskákát nyújt a kincsek felé.

A képcsoport fölé ez van írva: *Veszit a vörös, veszit a fekete, csak a bank nyer mindig*. Balról a kaszinó gyönyörű épülete látszik, két oldalán sudár, terebélyes pálmák, amelynek törzse köré szemüveges kigyók csavarodnak. Az egyik fán öngyilkos ember lóg, a másik alatt egy elegáns ur éppen agyon lövi magát. Ez alatt jól bútorozott szoba látható, amelyben egy gyászruhás asszony kétségbeesetten sokog. A szoba mellett nyitott száju, vörös ürdög áll, s vigyorgó ábrázattal zú kiabálja:

— *Uraim, kezdődik a játék!*

A levelező-lapot a müncheni *Cottbusch und Hamer* cég készítette, egy Albert Damien nevű montenai hivatalnok megrendelésére Damien minden pénzét a monte carlo-i játékokban vesztette el s végső elkeseredésében ilyen képes lapok forgalomba hozásával akarja kitölteni boszuját.

A szakértői szemmel és izléssel észreállított rajz a bankban, de az egész fejedelemességben is, érthető konsternációt kelteit. Amikor a levelező lapot a monte carlo-i hatóság felfedezte, természetesen nyomban intézkedett, hogy az forgalomba ne kerüljön a kis miniatúr országban. Monaco és Monte Carlo valamennyi rendőrt utasították, hogy amint a fejedelemesség területén mutatkozik mer a levelező lap megrendelője, azonnal fogják el. S a kártya, dacára a fokozott ellenőrzésnek, mégis egyre terjed, sőt már egy magyar földbirtokos személyében áldozata is van.

K. Odön, szed demeteri földesur, éppen az nap érkezett Monte Carloba, a mikor a képes levelező lap ügye kipattant. K., aki már nem egyszer tért haza ökrei és loval közbe Monte-Carloból üres erszénnyel, de tapasztalatokkal gazdagon, nagy utánjárással szerzett magának egy ilyen kártyát. A szálloda halljában ülve mosolygós arccal éppen a fejedelemet perszifáláló képen mulatott, a mikor a szálloda igazgatója, aki már régebről jó ismerőse, hozzá lépett.

— Nagy szívességet kérnék öntől, — szölt a földbirtokoshoz.

— Parancsoljon, mivel szolgálhatok?

— Nagyon szeretnék ebből a kártyából vagy száz darabot. En nem rendelhetek, mert az egész existenciám ide van kötve, de ön, akit, mint idegent nem terhel semmi felelősség,

megtehetné nekem, hogy ír Münchenbe, s utánvétellel kér száz darabot.

K. örömmel tett a kérésnek eleget, nyomban megírta a levelet, s a negyedik nap már meg is érkezett a csomag.

A postán tartózkodó detektíveknek azonban feltűnt a Cottbusch und Hamer jelzés, s a dobozt a postán felbontották. A felfedeztetőkártyák alapján előfogták a címzettet, s minden tiltakozás dacára még sznap letartóztatták, majd megparancsolták neki, hogy huszonnégy óra leforgása alatt hagyja el az ország területét. Előzőleg számozott láblát akasztották a nyakába, négy oldalról lefénnyképeztek, mérték a magasságát, a koponyáját, a kezét, a lábát, majd írást vettek tőle, hogy többé sohasem teszi a lábát Monte Carloba. Csak ezután bocsátották szabadon. K., aki időközben minden pénzét elvesztette, a bankban kijelentette, hogy egy napra van szüksége, mert haza kell táviratoznia utiköltségért. A bank erre nagy-lelkűen felajánlott neki háromszáz frankot és egy határig szóló első osztályú jegyet. A szedemeteri földbirtokos azonban nem fogadta el az ajánlatot, hanem nyomban táviratozott pénzéért. Elutazásáig titkos readörök őristék, s három detektív vele utazott egészen Ventimigliáig.

Miért lettem portás?

*

Ebeszéli: Veress Sándor.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 27.

Ideális lelkesedéssel, töretetlen ambícióval s azzal az elhatározással lettem színész, hogy a magyar zenekulturát terjesszem s igazi műélvezetet nyújtsak a magyar közönségnek. Céloimat el is értem. Ahol működtem, mint elsőrangú énekes, a közönség mindenütt lelkesedéssel hallgatta az örök-szép melódiákat, a vidám dalokat s a zene, ének királyi hatalma mellett engem is ünnepeit. Bejártam nemcsak Magyarország nagy színpadait, hanem London és Amerika kiváló színházait is s ott sem valottam kudarcot. A magyar névnek mindig dicsőséget szereztem.

Nem volt azonban impresszárióm, nem támogatott senki, csak a sajtó, nem csoda, hogy a fényes napok után szegény maradtam. Így járt még minden rajongó művész. Hazajöttem, Káldy Gyula kurucdalaival ébresztettem fel a hazafias lelkesedést, de magam számára semmit se szereztem. Családot kellett eltartanom.

Valótlán, hogy ittam. A jövedelmet más itta el: az élet. Így gondolkoztam: élni kell, a becsületes munka nem szegyen. Beállottam portásnak a Fodor-féle Royal-mulatóba. Azt hiszem, nem véték ezzel senki ellen Jobb, mintha koldulnék. Így legalább harminc évi színészműködés után elérhetem, hogy nem kell nyomorognom.

Mert harminc éve vagyok színész. Ezt keserűség nélkül mondom. Most jubilálok — a portássággal. Értsen belőle, aki akar.

Az én esetem bizonyos mértékben képet ad a Magyarországon uralkodó kulturális és művészeti állapotokról.

Mikor eljöttem az Operaházból, azt kiáltották rám, hogy összeférhetetlen a természetem. Ennyit mondtak csak, más kifogást nem tudtak, nem mertek felhozni ellenem. Pedig csak annyi volt az egész, hogy mindig önértetesen léptem föl a zenei analfabéták képtelenül helytelen utasításai ellen.

— Bolondot tettél, mondták nem egyszer a barátaim. Kár a nagy puskaropogásért. Előismerjük, hogy igazad volt, de az okos ember a te helyedben hallgatott volna.

Ez az, amit nem tudtam megtenni soha. Nem tudtam okos lenni, mikor a meggyőződés és a művészet ügyét oly nagyon szerető lelkem mást diktált.

Az egész világot ezzel a felfogással jártam keresztül-kasul és nem is maradt el az eredmény: mostan úgy állok, mint a templom egere.

Ma már érzem, hogy az ugynevezett okosság tényleg helyén való lett volna. Há az élet egy pár-szor végigszáhit az emberen, enged egy kicsit a negyvennyolcból.

Oreg Veress Sándor, állj a tükör elé, emeld fel a kezedet s legyintsd magadat egy kicsit nyakon. És míg ez a szomorú processzus tart, mondd oda érees hangodon a tükörből rád bámuló figurának:

— Ocsém, bolondot cselekedtél, hogy nem tudtál megalkudni a világgal!

A szük, rácsablaku portás páholyban különben lesz még elég időm gondolkozni erről.

Vörhenyjárvány egy gyermekmenhelyen.

Szülők riadalma.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Arad, július 27.

A budapesti keleti pályaudvar ma izgalmas jeleneteknek volt a színhelye. Délelőtt érkezett meg az a vonat, amely a hegybányai gyermektelepre szállított gyermekeket hozta. A telepet ugyanis járvány miatt bezárták és a gyermekeket hazahozták. A pályaudvaron a fővárosi telep vezetősége és számos szülő várta aggódva a vonatot, melynek megérkezésekor az anyák nagy sírás, jajveszékélés között keresték gyermeküket. A beteg gyermekeket a vezetőség Salmechányára vitte gyógykezelésnek és ezek szülei kemény szavakban fakadtak ki a gyermektelep vezetősége ellen, amelynek gondatlansága a járvány kiütését előidézte.

A történetekről budapesti tudósítónk ezeket jelenti:

A budapesti szünidei gyermektelep, amely minden év nyarán több száz szegénysorsú gyermeket részesít az üdülés és jó ellátás örömeiben, az idén a többek között a sólyommegyei *Hegybányára* is küldött negyven gyermeket nyaralni. Az üdülőhelyről a napokban az a riadózó hír érkezett, hogy a *gyermekek között vörheny járvány ütött ki*, amelynek eddig egy halottja és számos betege van.

A hegybányai telep vezetősége négy nappal a telepre való szállítás után észrevette, hogy az egyik kis fiu sarlachba esett. És a gyermek nemsokára ott az idegenben meghalt. A többi gyermek van közöttük megvizsgálták és arra a megdöbbentő felfedezésre jutottak, hogy négy vörhenyes és három vörheny gyanús gyermeket találtak. A betegeket beszállították a salmechányai városi kórházba. Megbetegedett a gyermekek egyik felügyelője, *Balassa Géza* is.

A budapesti vezetőség a napokban értesítette a szülőket, hogy a telepet járvány miatt bezárták és a gyermekeket visszaküldik. Ma érkezett meg a keleti pályaudvaron a kis csapat, amelyet a vezetőség fogadott, de künn voltak a gyermekek szülei is és isgatottan várták a berobogó vonatot.

A kiszálláskor nagyon izgalmas jelenetek játszódtak le. Több szülő hiába kereste gyermekét. Az anyák kétségbeesett s'koltozással futkostak fel és alá a vasúti kocskik körül és heves szemrehányásokkal illették a telep vezetőségét, amely nem tudatta a szülőkkel, hogy a beteg gyermekeket Salmechányára vitték és ott gyógykezelik.

A vezetőség azzal védekezik, hogy ő minden lehetőt megtett a baj elhárítására s a gyermekek már a javulás útján vannak. A halálra rémült szülők közül többen gyermekeik beteggyárhoz utaztak.

Az autobus első vasárnapja.

8600 utas. — Ezerszáz korona bevétel.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 27.

Holnap sokan nagy csalódással fogják olvasni az aradi lapokat, mert nem találnak bennük egy árva szót se halálos szerencsétlenségekről, amelyek izgalomban tartják Arad város egész lakosságát. Sokan — jobbra valamennyien pesszimisták — ugyanis azt hitték, hogy a lapokban nagy tudósítások jelennek meg holnapra, amelyek így kezdődnek: „Véres katasztrófa okozója volt vasárnap az A. V. A. V. hatodik számú kocsija, amely összeütközött a lóvsuttal és a karambol következtében 29 ember halálosan megsebesült. A város polgársága a legnagyobb felháborodással tárgyalja a száguldó gillotin pusztítását... stb. ...

Amint látni méltóztatik, a borszalmes szerencsétlenségekről szóló referádák elmaradtak. Abszolúte nem történt katasztrófa, habár vasárnap délután városszerte olyan hírek röpködtek, mintha rémes szerencsétlenség okozója lett volna az autobus. A röpködő híreket sokan elkepték, aztán tovább eresztették, persze jól kiszívezve. Ezek szobán, — hogy az öreg Sturm Albert nyelvén szóljunk — légből kapott koholmányoknak bizonyultak.

Mert azt csak igazán nem lehet katasztrófának nevezni, hogy egy csinos kis varróleány az A. V. A. V. fedélzetén tengeri betegségét kapott. A szóban levő leányka háta mögött és előtte is egy egy aradi ifju ült. Természetesen mindakettő ajánlatokkal ostromolták a sokat ígérő tekintetű hölgyecskét. Ő azonban nem nyilatkozott — csak a szemével. Ugyanis sokszor pislantott az előtte ülő fiatalemberre, aki bo'dogan gondolt a pillantások következményeire. Eegyszerre azonban olyan jelenet következett, amilyent Flume és Velence között gyakran látni vihar alkalmával. A varróleány halotthalvány lett, az előtte ülő ifju pedig bosszusan törülgette uj, angolcsabásu nadrágját. A lemaradt vetélytárs hátul kárörvendően ércelt a másik ifju rovására:

— Na, most már tudhatja, hogy csak magát imádja, hiszen a belső érzelmek kitörése fényesen igazolja ezt.

Ilyen kaland nem egy akadt vasárnap az autobus fedélzetén. Közben pedig úgy dült a pénz a kalauzok börtáskájába, mintha szákkal öntötték volna. A megálló helyeken valószínűs ostromot intéstek a kocsik ellen és a főzállóknak a szó szoros értelmében kellett harcolni a talpalatnyi helyet. Sokan úgy segítettek magukon, hogy főlsháltak arra a kocsira, amely a vasut felől jött — mert azon mégis kevesebben ültek — és lementek a Szabadság-téri végállomásra. Itt persze nem szálltak le, hanem visszamentek a vasutig, s ezzel megkezdték a kójutakások sorozatát. Nem egy, nem is tíz ember volt, aki délután kettőkor ült föl az imperiálra és este hét órakor szállt le onnan megelégedett érzéssel. Általában úgy gondolkodnak a polgárok, hogyha néhány halosért megszerezhetik maguknak az automobilozás élvezetét, mért ne áldozzanak ennyit? Hiszen mások — akiknek telik, no és akiknek nem is telik — ezeket adnak ki automobilra.

Igy persze nem csoda, ha este fél tízre több mint ezer koronát csörgettek az A. V. A. V. sapskás kalauzok. Egerszáz korona volt a vasárnapi bevétel, amelyet 8600 utastól kapott a város. Természetesen a soffördöknek és a ka-

lauzoknak szinte emberföldtől munkát kellett végezni, hogy olyan példás pontossággal és baj nélkül bonyolíthatták le a csodálatosan élénk forgalmat.

— Azt csodálom, hogy ki nem dűlnek ezek az emberek. — mondta ma Szathmáry Károly üzemiszgató munkatársunknak.

— Szaporítják-e az alkalmazottak számát? — érdeklődünk.

— Hogyne. Folyton tanítok újabbakat, hogy föl lehessen váltani az embereket.

Azután mosolyogva tette hozzá:

— Engem is nagyon elővesz ez a váratlanul nagy munka; de azért nem panaszkodom. Sőt örülök, hogy így bevált az autobus. Ha így megy az „üzlet“, akkor egy év alatt huszonöt ezer korona tiszta hasznot mutathatunk ki.

Nem maradnak Aradon a politikai foglyok.

A hadügyminiszter intézkedései.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 27

Az aradi vár banjalukai foglyainak sorsa, melyről lapunk szombati számában emlékeztünk meg, az egész országban visszatetszést szült. A sajtó egyértelműen elítélőleg nyilatkozik arról a kemény szigorról, melyet a büntetés kiszabásánál alkalmaztak.

Felzúdul a közvélemény amiatt is, hogy a katonai börtönök közönséges bűnősei közé szorították be a hét politikai foglyot, akiket elszakítva családjuktól s övéiktől, idegen országból hoztak a vértanuk városába, hogy itt katonai tömlőc fenekére vessék őket.

Mint azonban értesülünk, a nagy-szerb propaganda szereplői kálváriájának nem Arad az utolsó állomása. Sorsuk még nincs elintézve azzal, hogy az aradi vár kazamatáinak nehéz vasajtaja zárja el őket a külvilágtól.

A hadügyminiszter, mint teljesen megbízható forrásból értesülünk, távirati értesítést kért az aradi térparancsnokságtól a foglyok megérkezése napján.

A térparancsnokság a vett parancs értelmében megtette jelentését s ennek kapcsán ma a hadügyminisztérium intézkedése érkezett Aradra.

E szerint a banjalukai foglyok elkülönítendők a többi foglyoktól, semmiféle foglalkozással nem látandók el. A hadügyminiszter ideiglenesen megengedi, hogy élelmezésükről önmaguk gondoskodjanak s nem sorozza őket sem az első, sem a másodosztályu katonai foglyok közé.

A katonai foglyok ugyanis két osztályba oszlanak. Azok, akik csak háromszor egy héten kapnak húst, a másod osztályu foglyok, azok akik mindennap kapnak, mint például a möllersdorfi tiszti fogház lakói, első osztályuak.

Katonai körökben a hadügyminiszter ma érkezett rendeletét úgy értelmezik, hogy a rabok nem maradnak Aradon, hanem tovább szállítják őket a möllersdorfi tiszti fogházba. Lehetséges továbbá az is, mondotta egy magasrangu katonatiszt munkatársunknak, hogy az egész politikai pert revideálni fogják, ha valamelyes parlamenti és társadalmi akció indul meg.

A szerb lapok napról napra buzditják közönségüket a revízió kérelmére s a hadügyminisztériumban figyelemmel kísérik a boszniai eseményeket s minden eshetőségre elkészülnek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Kedd: Az ördög, vígjáték.
Szerda: Madarász, operett. Rubos Árpád felléptével.
Csütörtök: Szókimondó asszonyosság, színmű. Gál Gyula felléptével.
Péntek: A biboros, dráma. Gál Gyula felléptével.
Szombat: Mercadet, színmű. Gál Gyula felléptével.
Vasárnap: Becstelenek, színmű. Gál Gyula felléptével. Utolsó előadás.

* A karszemélyzet jutalomjátéka. Első rangu műsori állított össze az igazgató ma estére. A karszemélyzet jutalomjátéka volt s ez alkalommal a Bajazzok operában lépett fel Déri Jenő, a budapesti Opera tagja, a kit sürű tappsal jutalmazott a közönség. Az opera után hangverseny volt, melynek keretében Tapolcazi egy szellemes novelláját olvasta fel. Bing János gyönyörű, iskolázott hangja és kifogástalan előadása nem ismeretlen az aradi közönség előtt s így érthető az a nagy hatás, melyet énekszámai kellettek. Zikó Irma sikerült szavalata és Déri Jenő szóló számai is tetszettek.

* Gál Gyula vendégfelléptei. Csütörtökön kezd meg Gál Gyula, a budapesti Nemzeti Színház kiváló művésze négy estére terjedő vendégszereplését a színpadon. A művész első este Sardou híres színművében, a Szókimondó asszonyosság-ban lép fel és Napoleon szerepét játssza. Pénteken A biboros-ban lép fel. Gál Gyula szombati fellépésének érdekességét fokozza az a körülmény, hogy Balzac világhírű színművének, a Mercadet-nek lesz a premiéje. A művész utolsó vendégszereplése vasárnap lesz Bracco híres színművében, a Becstelenek-ben.

* A Madarász — vendéggel. Milöcker bájos muzsikaju operettje, a Madarász, amely diadalmasan járta be Európa színpadait, holnap vendéggel kerül színre a színpadon. A vendég Rubos Árpád, az aradi közönségnek régi kedvence. Rubos Ádámot játssza, amely egyik legkiválóbb alakítása.

* Az ördög. Az idel színházi szezon szenzációs sikerű darabja, Molnár Ferenc vígjátéka, az ördög elindult világszerte újra. A napokban Amerikában mutatták be nagy sikerrel a magyar szerző szellemes, merészhangú vígjátékát. Az aradi színházban is nagy sikere volt az ördögnek s most az igazgatóság előadhatja a színpadon is. A címszerepet ezúttal is Szendrey Mihály játssza. A többi szerep Novák Irén, H. Körössy Juci, H. Harmath Józsa, Delli és Várnay kezében van.

* Az Uránia színház mai műsorában minden egyes kép vetélkedik a másikkal remek kivitel, szépség és érdekesítő сюжет tekintetében. Egymást váltják fel a kacagtató, drámai, tanulságos, megható és színes képek, melyek közül különösen kiemelendő a Keleti nörabias, Giadiátorok harca és az Afrikai hídépítés. A program második száma pedig valószínűs szenzáció. Annyi jóhisű kacajt még egyetlenegy mozgófénykép sem csalt ki a közönségtől, mint A szenvedélyes víró. Sainte harsogott az Uránia színház óriási helyisége a folytonos nevetéstől, mely az egész kép alatt egy pillanatra sem szünetelt. Ilyen nagy, humoros képet már rég produkált a kinematográfia. Az előadásokat tegnap is óriási közönség nézte végig és nagyon sokan voltak, kik két háromszor is megváltották jegyeiket, hogy ismételt élvezetben legyen részük. Ezél jobb ajánló levélre nincs is szüksége az Uránia színháznak.

NYÁR VAN.

A fekete golyó.

A Kovács és Novotny-vendéglő kerthelyiségében vig társaság mulatott együtt. Hölgyek is ültek az asztalnál, többek között egy fiatal, szép szőke leány, akinek szívét jobbról is, balról is egy egy lovag ostromolta.

— En szeretem jobban, lehelt a fülébe az egyik.

Ugye engem szeret? suttogva kérdezte a másik.

... És a leány kacagott. Kacagása hasonló volt az egymáshoz ütődő poharak csengéséhez. Nézett szépen, kedvesen mind a kettőre, de egyformán és a két szerelmes ifju bambán bámult egymásra. Mintha egyet gondoltak volna:

— Vajjon kit választ a szőke szépség? ...

A szőke szépség azonban egyelőre nem választott, hanem kedvesen csacsogott:

— En nem szeretem magukat, hanem ha maguk szeretnek, viszonzom mindkettőjük szerelmét.

Hangos kacagás volt a felelet a társaság részéről, nem úgy azonban a két lovag. Ok ebbe nem nyugodtak bele.

— Vagy én, vagy ő — mondta mind a kettő.

— Igazuk van, két dudás nem fér el egy csárdában, — szólalt meg egy kedélyes bácsi.

— Hát döntsék el akkor maguk, választott mosolygva a leány.

— Helyes, eldöntjük.

— Amerikai párbajjal! Aki a fekete golyót huzza, nem lövi ugyan agyon magát, de visszavonul.

— Ugy legyen! Itéljen hát sorsunk felett a fekete golyó!

Kértek a pincértől egy adag cseresznyét és egy adag meggyet. Kivettek a tányérból egy egy szemét. A cseresznyeszem volt a fehér golyó, a meggy a fekete. A leány ridiküljébe tették és huztak egyszerre.

... Megtörtént. A győztes ujjongva mutatta a társaságnak a fehér golyót, a vesztes pedig szomorúan, csüggedten tette fehér mellénye felső zsebébe a fekete golyót. A leány maga elé mosolygott és hallgatott.

A társaság képe is megváltozott ezután. Most már, hogy az egyik fiatalember visszavonult, a másik háborithatatlanul csapta a szelet a leánynak. Egyszerre csak tréfásan felsikolt az egyik kedves néni:

— Jesszus Mária! X. ur meg van löve!

— Hol, hol? zugott mindenfelé.

— Hát nem látják, a szíve tájékán milyen véres?

És tényleg, a vesztes fiatalember szíve körül egy nagy piros folt volt. A meggy tudniillik szétmállott a zsebében és átütött a fehér mellényen ...

A mulatság ezek után még kedélyesebb hangulatban folyt tovább. Mindenki vig volt, csak a fekete golyós fiatalember nézett hallgatagon maga elé és a leány arcán volt valami sötét árnyék. Meg is érdekte tőle a győztes:

— Bánja, hogy ő huzta a fekete golyót?

— Bánom, — felelte a leány.

— Jobb szerette volna, ha én huzom?

— Azt sem.

— Hát?

— Szegény, sajnálom.

E szavakkal ránézett arra a másikra, akinek szemében, mikor tekintették találkozott, egy könnyesepp jelent meg. A győztes nem volt rosszlelkű ember. Látta, hogy a vesztes férfi nem közönyös a leánynak, sőt. Elhatározta, hogy helyette ő vonul félre.

— Azt akarja, hogy felmentsem őt a fekete golyó következményei alól? — kérdezte a leányt.

— Azt.

— Magának megteszem — szölt és a társaság felé fordult. — Hölgyeim és uraim! A szívnek parancsolni nem lehet. A miszöke szépségünk a fekete golyós ifjut szereti, én hát felmentem őt és helyette én hagyom itt ónagságát. Jó éjszakát!

... Elment. Ott hagyta a leányt, átengedte a kettőt egymásnak. A leány hiúsága végtelenül meg volt sértve.

— Ó, a nyomorult! — sziszegte magában. — Engem itt hagyni, így megszegyeníteni! Most már csak azért is, boszúból is ezt fogom szeretni!

És szerette azt a másikat, aki boldogságában néhány hétre ezek után meg is kérte a kezét az imádott leánynak ...

Egy szép napon névtelen levelet kapott a boldog vőlegény. Csak a következő pár szó volt benne:

Hát házasodsz ecsém. Mégis csak te huztad ki akkor istenigazában a fekete golyót ...

Velencében letartóztatott magyar színészek.

Horti Sándor kalandja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 27.

A kolozsvári Nemzeti Színház igazgatójának, Janovics Jenő dr.-nak, továbbá két magyar művésznek, Horti Sándor volt aradi, jelenleg kolozsvári és Kürthi József budapesti színésznek humoros, de egyben kellemetlen kalandjáról ad hirt egy velencei távirat. A tulbuzgó velencei rendőrség a művészek társaságát pénzhamisító-bandának nézte, elfogta s hat óra hosszáig fogságban tartotta őket. A házkutatással tarkított nyári kaland szerencsére jól végződött: Janovics Jenő dr. igazolni tudta, hogy pénzét a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál váltotta be s így a letartóztatott művészeket szabadon bocsátották.

Az esetről, amely a Velencében üdülő magyarok között érthető szenzációt keltett, a következő tudósítást kaptuk:

Janovics szinigazgató Horti és Kürthi társaságában néhány nappal ezelőt érkezett a Lidóra. A társaság közös lakást bérelt az egyik szállodában, s állandóan együtt barangolt. Tegnap délelőt a művészek egyet-mást bevásárolni jártak a velencei üzletekben.

A Rialton, ahol Janovics selyemkendőket vett, a szinigazgató egy százlírás bankjeggyel akart fizetni. A kereskedő a pénzt gyanusnak találta és azzal az ürüggyel, hogy váltani küld, rendőröket hozatott. A gyorsan előkerült rendőrök egyike megnézte a száslírást, megfőlebbeszhetetlen szigorral megállapította róla, hogy hamis, s így szölt a meglepett társasághoz:

— Signori, kénytelenek vagyunk önöket letartóztatni és bekísérni, mert hamis pénzzel fizettek ...

Hiába tiltakozott Janovics és hiába rémülödték kísérői, a rendőrök olyan mozdulatokat tettek, mintha azt mondanák:

— Szép maszkok, ismerünk benneteket ...

Avval a szokatlan menet megindult a rendőrség felé. A Rialton abban az időtájban igen sok magyar járt, akik látva, hogy az ismert szinigazgatót és a népszerű színészeket kísérik be, nem tudták megérteni, hogy mi történhetett. A rendőrségen elsősorban elkobozták a Janovicznál talált négyszáz lírát, a bankjegyekről megállapították, hogy *valamennyi hamis*, azután Janovicsék lakásán házkutatást tartottak.

A házkutatás a velencei rendőrség részéről nem várt eredménnyel végződött. Megtalálták ugyanis Janovics szinigazgató okmányait is, a melyekből a kellemetlen helyzetben levő igaz-

gató igazolni tudta, hogy a pénzt a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál kapta, tehát ő igazán nem hamisíthatta.

Igy történt, hogy Janovicsot, Hortit és Kürthit hat órai fogság után szünni nem akaró mentegetődzések közben szabadon bocsátották. A velencei rendőrfőnök utólag bevallotta, hogy szentül meg volt győződve arról, hogy egy nemzetközi pénzhamisító banda jutott a kezük közé.

A kiszabadult művészek most egyebet sem tesznek, mint kalandjuk színes részleteit mesélik el az érdeklődőknek, akik szinte hála-szak a rendőrségnek meg a művészeknek, hogy ilyen kitűnő mulatságtémát szolgáltatottak.

HIREK.

Becsapott magyar mágnás.

Vádak egy képviselő ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 27.

Rendkívüli érdekes bűnügyben folytat most nyomozást a fővárosi rendőrség. Egy fiatal magyar főúr feljelentést tett egy tőzsdébizományos ellen, aki őt nagy összeg erejéig megkárosította. Az odlozusz ügyben *egy országgyűlési képviselő is szerepel, aki büntársként segedkezett a gróf megkárosításában.*

Budapesti tudósítónk jelenti: Pápai Eszterházy Pal gróf nevében Spett Ferenc ügyvéd bűnvádi feljelentést tett a fővárosi rendőrségen Liedermann Aurél tőzsdébizományos ellen csalás és sikkasztás miatt. A rendőrség az ügyben nyomozást indított, amely most érdekes fordulatot nyert.

Liedermann kihallgatásakor nem is tagadta bűnösségét. Beismerte, hogy körülbelül hetvenezer koronát elsikkasztott, de azt a szenzációs vallomást tette, hogy *a sikkasztásban büntársa is volt: egy országgyűlési képviselő.* A rendőrség a honatyá nevével a nyomozás érdekében egyelőre titokban tartja.

Az ügy előzményei még a múlt évre nyulnak vissza. Az ifju gróf, aki akkortáiban sűrűn forgolódott a Népszínház egyik inkább szépségéről, mint művészetéről ismert színésznője körül, megbízást adott Liedermann Aurél tőzsdébizományosnak a tőzsdén való játéokra. Liedermannnak több ezer vaggon gabona kötésre adott megbízást és fedezetül hét darab váltót, összesen nyolcvanhatezer korona értékben írt alá.

A bizományos a váltókat nyomban leszámítottatta és a gróft már ekkor kisebb nagyobb összegekkel megkárosította. Az ügyletet egy országgyűlési képviselő közvetítette, aki busás proviziót kapott.

Spett dr., a gróf jogtanácsosa többször felszólította Liedermannnt az elszámolásra. Ez csak hosszabb idő múlva történt meg, amikor kiderült, hogy a bizományos a fiatal gróft hetvenezer koronával megkárosította.

Liedermannnt a rendőrség hosszabb kihallgatás után letartóztatotta. A nyomozás folyamatban van és a rendőrség állítólag már jelenleg is több kompromittáló adatnak van birtokában a közbenjáró képviselő ellen.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 28 án az időjárás: Meleg, elvélve csapadék, zivatarok.

— Gromon Dezső állapota. Budapestről jelentik: Ha az eddig való javulás tartós lesz, Gromon Dezső báró a hét végéig minden esetre felépül. Ma reggel, orvosi rendeletre egy csésze bouillont ivott és egy darab sültet evett. Aztán átolvasta a

lapokat és különösen az öngyilkossági kísérletéről szóló tudósításokat.

— Most látom csak, — mondta vadászának, mennyire szeretnek az ujságírók. Igen rokonszenvesen irtak rólam. Ujságolvasás után újra elaludt Gromon. Az orvosi jelentés szerint láza csökkent s a lélegzés is erőteljesebb. Apponyi Lajos báró udvarnagy és Josipovich Géza horvát miniszter ma is meglátogatták a beteget.

— A Szabadság-tér parkozása ellen A városi törvényhatósági bizottság tagjai között akció indult meg a parkbizottság azon javaslata ellen, hogy a Szabadság tér egy részét parkírozózával, a mi által a helypiacok és a vásár területét csökkentenék. A parkozást ellenző bizottsági tagok ívet irtak alá, a melyben kijelentik, hogy a parkbizottság javaslatát nemcsak a Szabadság-tér és környéke lakóira, kereskedőire és háztulajdonosaira való tekintet el, de az általános közérdek szempontjából nem fogadják el, s kötelezik magukat, hogy ily együttes állásfoglalás céljából a kedden délután tartandó közgyűlésen megjelennek. Az ívet eddig a következő törvényhatósági bizottsági tagok írták alá:

Adler Andor, Baskovits Antal, Braun Gusztáv, Dobró Pál, Domány József, Écs Armin, Écs Béla dr., Faragó Rezső, Freud Flóop, Funkestein József, Goldschmidt Sándor, Glück Zsigmond, Hoffmann Antal, Hajós Árpád, Koppich Jakab dr., Knöffel Lajos, Koszika Emil, Kiss Ferenc, Kohn S. N., Magyar Ferenc, Mandi Vilmos dr., Marosch Gyula, Nagy Sándor dr., Nemess Zsigmond dr., Probst Mihály, Révész Adolf, Rossnay József dr., Rossnay Kálmán, Somló Armin dr., Szbay Ferenc, Steinhart Mór dr., Steiner Vilmos, Szabó Albert, Szalay Arnold dr., Tedeschi Viktor, Tich Mór dr., Vajda István dr., Weiss Márk.

Ezekon kívül a törvényhatósági bizottságnak több tagja kijelentette, hogy a Szabadság-tér parkozását nem pártolják.

— Politika a Nyilttérben. Budapesti tudósítónk jelent: A „Magyarország” nyilttér rovatában ma érdekes nyilatkozat látott napvilágot, amely politikai körökben nagy feltűnést keltett. A levélalakú nyilatkozat így hangzik:

T.

N. I. hírlapíró urnak

Budapest.

Felkérem, sziveskedjék azon 32 darab eredeti okiratot, amelyeket a múlt hét elején a Royal-kávéházban átadtam és a melyek Perényi Zsigmond báró máramarosi főispánra vonatkoznak és különösen a sajtóbíró ságnak azt a végzését, amelylyel a Perényi által indított sajtóper ennek kérelme folytán megszüntettetett — nekem haladéktalanul visszaküldeni.

Máramarossziget, 1908. július 24.

Sz. F.

A nyilatkozatot arra a háborúskodásra vezetik vissza, amely a máramarosi főispán és a megye különböző pártállású vezérférfiai között egy idő óta folyik.

— Bismarck. Ezen a héten, július harmincadikán lesz tíz esztendeje, hogy a vaskancellár meghalt. Julius huszonhetedikén fordult válságosra az állapota s harmincadikán éjjel 10 óra 57 perckor meghalt. Több mint három évtizeden át intézte erős kezekkel Németország sorsát és megvetette a tartós béke alapjait. A politikailag erőtlén, szertehuzó német nemzeteket ő forrasztotta egybe, egy hatalmas, nagy, erős állammá és elsősorban az ő érdeme, ha Németország ma ott áll a kulturnemzetek élén. Alakja lassanként

legendaszerűvé lesz. Benne látja a német nép azt a csodás hőst, akinek a lelke örök időkön át vezérelni fogja Németországot. A nagy emberhez méltó hálával és kegyelettel fogják megülni Németország népei ezen a héten halálának tizedik évfordulóját.

— Leitner Ernő dr. kinevezése. Az aradi állami gyermekmenhely létszerű igazgató-főorvosát, Leitner Ernő drt, a belügyminiszter megérdemelt előléptetésben részesítette. A miniszter Leitner Ernő drt, a menhelynek eddig elélt uszteletdíjjal megbízott igazgató főorvosát a nyolcadik fizetési osztályba igazgató-főorvossá nevezte ki. Leitner Ernő dr. ma letette Károlyi Gyula gróf főispán, mint az állami gyermekmenhely bizottság elnöke előtt a hivatalos esküt.

— Állami képvásárlás részletfizetésre. Budapesti tudósítónk jelent: A szépművészeti múzeum nem régen Apponyi Albert gróf kultuszminiszter beleegyezésével megvette Fromelso Goya, világhírű régi spanyol festőnek egy képét kétszáz ezer koronáért. Most kiderült, hogy a képet részletfizetésre szerezték meg. A múzeum költségvetése ugyanis csak évi százhatvan ezer forint, ebből pedig nem telt a vételárra, mert más képeket is kell a múzeumnak vásárolni. Apponyi kősbérjárására tehát kölcsönt vettek fel egy banknál, abból kifizették a vételárt, amelyet most tíz éven át az évi költségvetésből törlesztenek és még öt százalékos kamatot is fizetnek. A kultuszminiszteriumban azt mondják, hogy az ilyen tranzakció nem új és nem tilos dolog. Így viszik keresztül a drágább képvásárlásokat, mert különben nem telnek értékes műalkotásokra. Így szerezték meg annak idején Zichy Mihály képet is.

— Megjötték az olympiai győztesek. Budapesti tudósítónk jelent: Ma délelőtt tízenegy órakor a keleti expressz-vonat hozta a magyar fővárosba Weiss Ribárd és Fuchs Jenő világbajnokokat. Ott volt kíséretükben a többi jeles atléta, Brüll Alfréd és Pair Hugó vezetésével, akik szintén Párisból jöttek, ahol részt vettek a versenyeken. A nyugati pályaudvaron a budapesti sportegyesületek testületileg várták a győzőket. Amikor a vonat berobogott és a világbajnokokat a várakozó sportközönség megpillantotta, óriási éljenzéstől visszhangzott az indóház úveggel fődött pályaudvara. Egész kecselsor kísérte a győzőket, akiket az utca népe is megéljenzett.

— Éjféli látogatás. Sziládszeről jelentik: A Szilács úrdó mellett levő Pagony erdőben szombatn reggel Pilner Mátyas közigazgatási tisztviselő pisztolypárbajt vívott Reich Márton dr. varadi ügyvéddel. A lovagias ügynek pikáns előzményei vannak. Pilner néhány nappal ezelőtt kisére mámoros fejjel tört haza a fürdő egyik szálódájában levő lakására. Végig ment a folyosón, megnyomta a kilincset, majd a szobában a villamos lámpa gorbját kereste. Sokáig motoszkált az ajtó mellett, majd amikor nem találta a gombot, óvatosan beette az ajtót, ledobta a kabátját, s rávetette magát az ágyra. A következő pillanatban óriási sikoltás zavarta meg a szálloda nyugalmát. Pilner fel tépázkodott, s a következő pillanatban felgyúlt a villamos lámpa, s előtte állott hálóingben Reich Márton dr. Felesége ijedten kuporodott össze az ágyban, majd, a nem várt látogató észrevétele, gyorsan magára rántotta a takarót.

— Hogy kerül maga ide? ordította a férj — Azt bizony magam sem tudom, — daldogta ijedten Pilner. Az ügyvéd feleségére pillantott, s a következő pillanatban két hatalmas pofon esett az arcára. Majd kinyitotta az ajtót, s a késői látogató — aki nyilván eltévesztette a bejárást, gyors ütemben a folyosóra repült. A férj utóbb akceptálta volna a kimagyarázást, de a pofon nem lehetett eltusolni. Így kerültek azután egymással

szembe a Pagonyban. Sabesülés nem történt. A felek kibéültek.

— A zanzibári szultán keztyűje. A zanzibári szultán az elmúlt héten Budapesten járt. Este érkezett s másnap délután már tovább utazott. Megérkezése után való délelőtt a Váci utcában sétált titkárjával. Utközben hirtelen megállott egy kirakat előtt, majd elragadtatással kiáltott föl:

— Gyönyörű nyakkendő! Ezt megveszem.

Nyomban be is ment az üzletbe, a nyakkendőt megvásárolta s két órával később már el is robogott a fővárosból.

Az üzletben már el is felejtették a nyakkendővásárló barnabőrű urat, amikor tegnap váratlanul ezt a táviratot kapta a cégfőnök:

Ö felsége keztyűjét küldjék Hotel Bristolba, Bécsbe. Kérem még ma postára adni. Steed.

A szórakozott szultán tudniillik ott felejtette az üzletben barna bőr keztyűjét. Most már jogosan megkérdezheti mindenki: miisoda pikáns emlék köti ő felségét ehhez a keztyűhöz?

— Nagy automobil szerencsétlenség. Achenből jelentik: Egy automobil, melyben nyolc személyből álló hollandiai társaságült, Kunradelen, egy Heerlem melletti faluban száguldó sebességgel nekifutott egy aratógépnak. Az automobil szétzúzódott. Egy tíz éves leánynak feje az összeütközés következtében teljesen elvált a törzsétől. A sofőr súlyosan megsebesült, a társaság többi tagja pedig többé kevésbé súlyosan.

— Halálozás. Rács Katica világios áll. iskolai óvónő 1. hó 26-án hosszas szenvedés után 32 éves korában meghalt.

— Vasuti baleset. Máramarosszigetről táviratozzák: Tegnap délelőtt a Havasárja határszéli állomáson a Körösmezőről Galícia felé indult személyvonat összeütközött egy tehervonattal, minek következtében a tehervonatot kiskított és a személyvonat három kocsija egymásra torlódott. Az összeütközés következtében egy utas súlyosan, többen könnyebben sérültek meg. Szerencse, hogy a vonat kevés utast vitt. Az összeütközés hibás váltóállítás következtében állott be. A forgalom ma reggelig sajnálat. Az akadályokat már elhárították.

— Jászai Mari bolondgombál. A rendőrség ma egy Jászai Mari nevű asszony ellen indította meg az eljárást. Az asszony gombával házalt. Egyik rendőrnek feltűnt, hogy a meleg nyári nap dacára téli kendőt hord az asszony s mikor megkérdezte a feltűnő viselkedését, akkor kiderült, hogy nem annyira a hideg ellen védekezett az aradi Jászai, mint inkább a bolondgombáit rejtette kendője alá. Az asszonyt a rendőr előállította s a tiszt orvos megállapította, hogy az árusított gomba nem használható evésre. Elkobosították a két kosárnyi gombát s az árusító ellen megindították az eljárást.

— A halott büne Budapesti tudósítónk jelent: Megirtuk annak idején, hogy Drakulics Pál volt szabadelvűpárti képviselő anyagi gondolai miatt öngyilkossá lett. Most az öngyilkosság igazsága kerülnek nyilvánosságra. Drakulics több váltóra ráhamisította Fernbach, Dungserszki és felesége, Drakulicsné nevéit. Egy kilenczeker koronás váltó, amelyen Fernbach és Drakulicsné nevéit szerepeltek, most vált eszedékesé. De Fernbach és Drakulicsné megesküdtek, hogy a váltón látható aláírások hamisítottak. Ezért most feljelentés ment a rendőrségre, ahol a nyomozást Szentkirályi Béla rendőrfogalmazó vezeti, de minden valószínűség szerint be fogja szüntetni, mert Drakulics Pál ellen eljárni már nem lehet.

— Ezüstkoszoru Rács Károlynak. A legjobb magyar elgányprimásnak, az Aradon tartózkodó Rács Károly debreceni primásnak ezüstkoszorút akarnak adni mindama tisztelői, akik napok óta gyönyörködnek az ő szintizta művészies hegedűjátékában, A

népszerű primás péntekig marad Aradon 19 tag zenekarával. Tisztelettel esőtörtökön este fogják átadni neki művésze jutalmát: az ezüstkoszorút.

— Marienbad a világ legrégebbi *moorfürdője*. Itt található a leggazdagabb szénsavas (nauheimi) fürdők, miért is az utóbbi években főleg a *sav és női bajosok* keresik fel nagy számmal e világhírű fürdőhelyet. Ez utóbbi bajok kezelését egy kitűnő szakorvos végzi.

— Adókvetés. Az adókvető bizottság előtt tárgyalás alá kerül folyó hó 28 án szas kedden 1786. tételtől 1999. tételig: *szatlások*. Folyó hó 29-én, azaz szerdén tárgyalás alá kerülnek az 1999. tételtől 2120. tételig. Szénkereskedő, szegélyház élmező, szeméthordó, szénakereskedő, szénkereskedő, szállag-, csipke-, szövetkereskedő, szilgyártó, szilvizgyártó, szítás, sodronykészítő, szivattyú készítő, sákvizgyártó, szobafestő (mázoló), szobrász, szűcs, szülész, tanár (tanárné), tanítóné, táncitanító adója.

— Minden okos ember oda törekszik, hogy pénzt minél előnyösebben gyümölcsöztesse! Ezen általános, célszerű elvnel fogva pénzüket oda helyezzük el, ahol legtöbbet jövedelmez. Ez okból ajánljuk az *Aradi Hitelbank és Takarékpénztár Részvénytársaságot* (Salacz utca 6 sz.), mivel ezen intézetnél fizetik állandó betétek után a legkisebb betétkamatot. Szükség esetén a betéteket földmondás nélkül is visszaszadják. A betevők kívánatra egy új rendszerű „Selmén“-féle takarékpenselyt is kapnak ingyen, mely az otthoni takarékoskodást teszi lehetővé. 2265

— Kérelem a helybeli lapok úján tudomásunkra jutott, hogy az Általános Fogyasztási Szövetkezet elen feljelentés tételét a rossz és élvezhetetlen kenyér miatt, minok folytán a hatóság meggyőződést szerezvén, tényleg a kenyeret el is kobozta. Mi, az Aradi Sütő Szakszövetkezet tagjai tisztelettel tudatjuk a nagyérdemű fogyasztó közönséggel, hogy ilyesmi a mi sütődénkben elő nem fordulhat, miután csakis erre hivatott szakképzett emberek végzik a kenyérfélesztés munkáját. Ellenben ott nem. Mihez tartás végett kérjük, sziveskedjenek tudomásul venni. Tisztelettel az *Aradi Sütő Szakszövetkezet*. 2581

— Molypusztító és rovarpor legjobb minőségben Vojtek és Weisznál Aradon. 191.

• A kiváló bér- és kórházi gyógyferrás •
SALVATOR
 vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, csukorbetegségben és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.
 Természetes vasmentes savanyúvíz.
 • Kapható árnyékterületekben vagy a Salva-Lipősi Salvator-ferrás Vállalatnál Budapest, V. Budafrakpart B. 1301

TORVÉNYKEZÉS.

§ Tolvaj pékinas. *Horváth Árpád* 16 éves pékinas *Jeck György* Demeter utcai pékmester-nél szolgált és a pékműhely szomszédságában lakott. Horváthot nemrég kisebb nagyobb csaláji miatt elbocsátotta ga daja. Horváth ezután is a pékműhely szomszédságában lakott. Néhány héttel ezelőtt felmászott lakásának padlására és kibontotta gazdája padlása mellett a tűzfalat, átmászott a szomszéd padlásra és onnan ellopott egy csomó fehérneműt és téli ruhát, több mint 100 koronás értékben. Horváth ezután Újszentannára szökött, ahol azonban az aradi rendőrség megkeresésére letartóztatták és az aradi törvényszék elé állították. A törvényszéken most tárgyalták a lopás ügyét *Köller János* táblai bíró elnöksége alatt. A vádat *Kovács József dr. ügyész* képviselte, a védelmet *Tamasdán Illés* ügyvéd helyettese, *Messer Dzsó* ügyvédjelölt látta el. A vádlott beismerte tetteit és a törvényszék erre valamint a vádlott fiatal korára való tekintettel a 92. § alkalmazásával Horváthot *hat hónapi börtönre* ítélte és elrendelte, hogy a kiszabott büntetést külön cellában töltse ki.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

H. J. urnak, Paulis. Amíg az illetékes fórum nem döntött ebben a kényes ügyben, addig nem akarunk vele hosszasan foglalkozni. Így hát cikkét ez okból félre kellett tennünk.

Miért háborog a tó? Sajnáljuk, de nem tudjuk használni. Talán valamely kisebb lap közölné.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, július 27.

Kínálat elegendő, vételkedv tartózkodó, 20 ezer mm. 15-20 fillérrel olcsóbb.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza októberre . .	11.13—11.14	11.19—11.20
Zab októberre . .	8.15—8.19	8.22—8.23
Rozs októberre . .	9.38—9.39	9.44—9.45
Tengeri majusra . .	7.16—7.17	7.19—7.20
Tengeri júliusra . .	7.42—7.43	7.44—7.45

Zárul 5 órakor:

Utótőzsde üzlettelen.

IDEGENEK ARADON.

— Július 27. —

Fehér Kereszt szálloda. Beer Ignác nagykereskedő Debrecen. — Aradi János igazgató Budapest. — Albu Adám körjegyző Illadia. — Albu T. földbírókos Gilád. — Garber Gusztáv utazó Alvinc. — Karácsonyi János utazó Kolozsvár. — Ungár Jenő dr. ügyvéd Miskolc. — Takács Dénes kir. ügyész Budapest. — Déri Jenő színművész Budapest. — Szohner Sándor igazgató Sikkos. — Schwarz Armin szabó Debrecen.

Központi szálloda. Philipp Gyula utazó Beél. — Kaiser M. Jakab gyárigazgató Gurahonc. — Ginczy Gábor magánhivatalnok Budapest. — Rosenberg Adolf utazó Budapest. — Rosenthal Manó hivatalnok Petrozsény. — Melik Andor földbirtokos Remete. — Kohn Lipót utazó Budapest. — Kresznika Ferenc utazó Budapest. — Löwy Armin fatereskedő Debrecen. — Németh Rezső gyáros Karánsebes.

Vass szálloda. Sattler Zsigmond utazó Budapest. — Weisz Mór utazó Budapest. — Kaiser Gyula utazó Eger. — Stern Miksa hivatalnok Borensjénő. — Kohlbrusz Oszkár utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Dehelán Adorján jegyző Kapruca. — Sándor Béla tiszthelyettes Arad. — Waltchnitz József kéményseprőmester és neje Temesvár. — Madarász Iván tisztviselő Zombor. — Guttmann Ernő utazó Budapest. — Farkas Kálmán gazdatiszt Alpest.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1908. évi július hó 28-án:

Az ördög.

Vigjáték 3 felvonásban. Iria: Molnár Ferenc.

SZEMÉLYEK:

László Jolán	Várnai Jenő	Elza	Harmath J.
János	Novák Irén.	Selyem Cinka	Kőrösey Juci.
Az ördög	Delli Lajos.	András	Billinszky.
	Szendrey M.	Kövé asszony	Benkőne P.

Kezdete 8 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Szenzáció! A gladiátorok harca című kép megérkezett és ma bemutatásra kerül.

Műsor 1908. július hó 28-án, kedden:

1. Az ördög. Megható életkép. — 2. A szenvedélyes vívó. Kacagató. — 3. Nőrablás keleten. Szenzáció eredeti felvétel. — 4. Zajos letartóztatás. Randkívül humoros. — 5. Afrikai hidépités. Tanulságos, látványos felvétel. — 6. Anyátlanul. Megható életkép. — 7. A mázólo boszuja. Kacagató. — 8. A gladiátorok harca. Tragikus idilli Néró császár idejéből.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrássza.

Előadások: Este 7 órától 11 óráig.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős: **Bolgár Lajos.**

NYILTTER.*

Pénzének ellensége,

ki azt francia pezsgőért szórja, mikor egyenértékű hazai terméket sokkal olcsóbban kaphat.

BERSON
 GUMMI SARKOK

 Nagyon kellemes. Csendes, halk lépés idegeseknek, fejfájásoknak nélkülözhetetlen a Berson gummisarkok. Minden szakmába vágó üzletben kapható. Kizárólag a „Berson” feliratú a valódi.
Sigmund Beer & Söhne
 Wien, VI/2 5787

Cement

hornyolt cserép

a legjobb fedő anyag. Vizáthatlan! Örökké tart!

Tégla, Cserép

legjobb minőségben állandóan raktáron 754

Pollak Sándor

tégla, cserép és cementárny gyárában

Mikalakán.

Telefon 5-15.

Városi iroda: Erzsébet-körút 37., I. em.

DELÉN,

szövet, zefir, ruhaváson, kreton, batiszt stb. gyönyörű választékban

Hoffmann Sándor

cségnél 1881

Arad, Színház-épület.

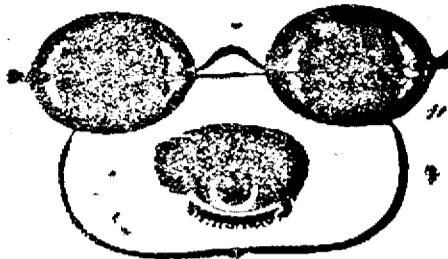
Vidékre mintákat készséggel küldök.

Elsőrendű látványos üzlet.

DICK SAMU

Arad és környék

Arad Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb áron. Raktáron tart mindennemű színházi látványosokat a legkülönbözőbb kiállításban, legfinomabb forgómozgó, orrcsipesz és szemüvegek, arany, ezüst, nickel és tekerős órák csont keretekben, legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokmérőben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben. Szemüvegek és orrcsipeszek orvosi rendelés szerint azonnal készíttetnek.

Hair regenerator.

Ártalmatlan készítmény, mely az ősz hajnak eredeti színét adja vissza. Nem festék, hanem a gyökerekre ható készítmény, melytől a haj puha selyem finnyú és ugyanolyan színű lesz, a minő az eredetileg volt, korpa képződés megszűnik, ugyszintén a haj hullása is, nem piskol.

Ára 2 korona.

Földes Kelemen
gyógyszertára Aradon.

309—1908. kir. végreh. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az ujaradi kir. járásbíróóság 1907. évi Sp. V. 240/1. számú végzése következtében Dr. Crisán Aurél ügyvéd által képviselt Muntyán Demeter Féregyházi lakos és végrehajtó javára, özv. Muntyán Laczkucz Krisztina Féregyházi lakos és végrehajtást szenvedett ellen 45 kor. s jár. erejéig fogantatosított kielégítési végrehajtás útján felül és lefoglalt és 818 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: buza, szalma, széna, sertések, kocsi és árpa nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a dévai kir. járásbíróóság 1907. évi V. 240/4. sz. végzése folytán 45 kor. tőkekövetelés, valamint ezuttali 2 korona árverés kitűzési költségek erejéig, Féregyházán, adós lakásán leendő eszközölésére 1908. évi augusztus 5-ik napjának d. u. 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében esetleg becsáron alul is, azonban csakis készpénzfizetés mellett, fognak a legtöbbet ígérőnek eladni.

Kelt Ujaradon, 1908. évi július hó 24. napján.

Gemesi Béla,
kir. bír. végrehajtó.

2890—1908. pm.

Hirdetmény.

Az Arad sz. kir. város törvényhatósága által kezelt Hertscka Mór ösztöndíj alapítvány egy polgári iskolai és egy gymnásiumi alapítványi helye megüresedvén, felhívom azokat, kik legalább fél jeles és fél jó osztályzattal bírnak s az alábbi feltételek valamelyikének megfelelnek, hogy kellően felszerelt pályázati kérvényeiket hivatalomban 1908. évi szeptember hó 25 ig Arad sz. kir. város törvényhatóságához címezve nyújtsák be.

A pályázati kérvényhez melléklendő az előző iskolai évi bizonyítvány, illetőségi s a szülők vagyoni bizonyítványa.

Az alapítványi helyre pályázhatnak:

1. szegény aradvárosi árvák,
2. aradvárosi szegény özvegyek fiái,
3. aradmegyei szegény árvák,
4. aradmegyei szegény özvegyek fiái,
5. aradvárosi szegény tanulók.
6. Ha az 1—5 pontok alatt megjelölt pályázók nincsenek, bárhova való illetőségű és bármily vagyoni viszonyok között élő legjobb tanulók is pályázhatnak az ösztöndíjért.

Az ösztöndíjast Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága választja s az ösztöndíj megfelelő bizonyítvánnyal mindaddig megtartható, míg az ösztöndíjas Aradon a polgári iskolát, illetve a kir. főgymnásiumot látogatja.

Az alapítvány egyenként körülbelül 150 koronát tevő kamatok az évvégi iskolai bizonyítvány bemutatása után az iskolai év végén utalványoztatnak ki az ösztöndíjas, illetve törvényes képviselője kezéhez.

Ezen hirdetményt az iskolai év kezdetén leendő körözés végett egyidejűleg az aradi kir. főgymnázium és az aradi polgári fiúiskola igazgatóságának is megküldöm.

Arad, 1908. július hó 18-án.

Varjassy,
polgármester.

Használt ó l o m megvételre kerestetik

BUZIASI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

Kitűnő hatású vese- és hólyagbajoknál.
Szénsavdús, kellemes, savanykás ízű, vasmentesített,
rendkívül üdítő asztali viz.
Üdít, gyógyít! Orvosilag ajánlva.

Ivógyógyomdra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemenede idült hurutjainál, húgykő- és fűvényképződésnél, a légutak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásnak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség.

Muschong buziasi gyógyfürdő igazgatósága Buziasfürdőn

MESÉS SZÉPSÉG

Gyönyörű fehér
tisza arcbőrt

el lehet érni a világhírű Hajós-féle

ARADI

IBOLYA-CREM

használata által.

Ara egy tégelynek 1 korona.
Óvakodjunk utánzatoktól.

Lábizzadás, kéz- és hónaljizzadás

ellen páratlan jó hatású és
legújabb találmányu szer a

PEPPÓ

egy párszori ecseteléssel,
különösen nyáron az oly
kellemetlen izzadást azonnal
megszünteti.

Ara egy üvegnek 1 korona.

Kapható a készítőnél: 124
HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerésztárában
Arad, Andrassy-tér 22., megyeházzal szemben,
továbbá minden gyógyszerésztár, illatszerüzlet és drogeriában.

Permetező javítások elfogadtatnak

M. kir. szabadalmazott

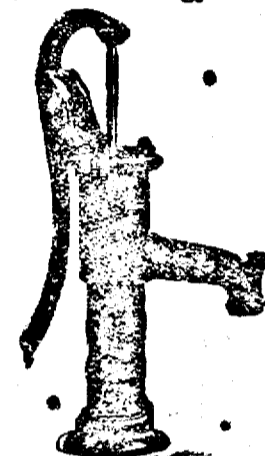
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyár-áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbítottatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéseért 3 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendő

Golyó szelepekkel. Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéseért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belül gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig-Otto

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 351

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

1907. V. 1837/7. szhoz.

Arverési hirdetmény.

Alulírott kir. bír. végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróóság 1907. V. 1837/7. számú végzése által Aufrecht és Goldschmidt budapesti cég jelentkező végrehajtó javára, Barthanusz János aradi lakos ellen 484 korona 20 fillér tőke és járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és felülfoglalt és 670 koronára becsült burorok és egyebekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Ezen árverés az aradi iparosok butorszövetkezete 424 kor., Rauch Rajmund 257 kor. 16 fillér, Weinberger Ferenc 150 kor. és Geller I. cég 96 kor. követelés és jár. erejéig is meg fog tartatni.

Mely árverésnek a helyszínen, vagyis Aradon, Batthyányi-utca 31. sz. a leendő eszközölésére 1908. évi augusztus hó 1-ső napjának d. u. 5 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1908. évi július hó 14-ik napján.

Györffy Arnold,
bíróági végrehajtó.

APRO HIRDETÉSEK.

Magányos uri ház

gyümölcsös kerttel, borpincével kiadó. Ugyanitt fikusok, pálmák, elköltözés miatt eladók. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2572

Ügyes, gyors kezű

vasalóné, ki igen szépen vasal, házakhoz ajánkozik. Heim Domokos-utca 1. szám. 2571

Az aradi turista egyesület

Arad-Hegyaljai uthálózatának térképe. Automobilosok, kerékpárosok és turisták használatára 50 fillér leszállított áron kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Aradon. Telefon 517. 201

Eladó

a belvárosban egy 2200 koronát jövedelmező ház. Bővebbet e lap kiadóhivatalában. 1918

Minden újdonság

azonnal több példányban kapható 80,000 kötetes kölcsönkönyvtárban, heti 8 filléres kölcsöndíj ellenében. A könyvek újak és tiszták. Terjedelmes jegyzékek vidékre is. Zenemű kölcsönző intézet. Kerpel Izsó könyv és papirkereskedése, Aradon. 212

Bejárónó,

ügyes takarítónő délelőtti takarításra felvétetik. Ki huzamosabb ideig mint szobaleány volt alkalmazva, előnyben részesül. Cim a kiadóban. 2551

Pörkölt szalonna,

légenszáritott, oldalankint 35—60 kg. nehéz, kapható Rauchbauer Nándornál, Ujszentannán. 1991

Telefon 633.

FISCHER ÁRMIN

szobafestő és mázó

Vörösmarthy-utca 3.

A legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivitelig elvállal munkákat ugy helyben, mint vidéken. 1905

Székudvari

vegyeskereskedésem

korlátlan italmérséssel

haszonbérbe kiadom.

Stern Lajos,

2585 Székudvar.

A hölgyek tudják legjobban, mily fontos a szép üde arc, mily hatalom és kincs az, mily előnyökben részesül egy szép nő.

Szépnek lenni azonban nagy feladat, nem elegendő, hogy valaki csinos, fess, megnyerő külsejű és kedves legyen, hanem a legfontosabb, hogy az arcra tiszta legyen.

A nők tudják ezt és azért igen nagy gondot fordítanak az arc bőr ápolására és a szépség emelésére.

A Földes-féle Margit-Creme

az egyedül szer, mely 5—6-szori használat után eltávolít kiütéseket, pattanásokat, szeplőket, májfoltokat és az arcot hófehérré teszi.

A Földes-féle MARGIT-CREME páratlan és csodás arc-szépítő és a szépséget megőrző hatását mi sem bizonyítja fényesebben, mint azon körülmény, hogy a Wienben rendezett „Ausstellung für Moderne Gesundheits und Schönheits pflege“ nagy aranyérmét és diszoklevelet nyert.

A MARGIT-CREME, miként azt számos vegyvizsgálat igazolja, ment minden káros anyagtól és így az arcot bármily ideig használják is azt nemcsak nem rontja, hanem késő öreg korig ifju üdeségében tartja meg.

Készíti:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Kapható az egész világon. Ára 1 korona. 281

Lényeges árleszállítás

fehérnemű, vászon, chiffon és asztalneműeknél.

Megjegyezzük, hogy nem holmi kétes minőségű, hanem elsőrendű általunk garantált jó áru kerül olcsó eladásra.

Fentiekben kívül:

Czérna vászon maradékok

méterenkint 70—80 kr.,
egész vékony 90 kr.-ért.
30% megtakarítás.

Chiffon és madapolan maradékok

3 mt.-től 8 méterig darabokban
27 és 32 krajcár métere
Kiváló jó minőségűek.

3000 méter

egyféle egész finom batist chiffon 60 kr. helyett 45 krajcár.

Ritka alkalmi vétel!

Pamut vászon maradékok

erős szálu 30 krajc., közép szálu, minden fehérneműre alkalmasak, 32 krajcár métere.

Fenti maradékok igen alkalmasak

Internátus

kolongye összeállítására.

Intézeti kelengye leány és fiuk részére

készen raktáron vannak vagy előnyös áron készíttetni vállaljuk.

Rosenblüh H. és Társa

divatarunaz.

391

* Hideg buffet! Egész éjjel nyitva! *

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy a Salacz Gyula-utcában volt „KIS PIPA“ helyiséget átvettem és azt teljesen újonnan átalakítva és kibővítve a mai kor igényeinek megfelelő modern kávéházzá átalakítva és azt

EMKE KÁVÉHÁZ cimen

folyó évi augusztus hó 1-én

megnyitom.

Főtörekvésem az leendő, hogy tiszta és hamisítatlan italok, valamint hideg ételek és pontos kiszolgálás által a n. é. közönség szíves megelégedését kiérdemeljem.

Társaságok részére külön helyiségek!

Naponkint

egy elsőrendű cigányzenekar hangversenyez

Számos látogatásért esedez kiváló tisztelettel

Weinberger Lajos,

2518

Az EMKE kávéház tulajdonosa.

* Hideg buffet! Egész éjjel nyitva! *